

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Naiseutta metsästäessä

Pohdintaa tyttöjentalo Tirlittanin kehityksestä ja tyttötyöstä

Maija Laine

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön kooulutusohjelma(210 op)

4/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Maija Laine		Sivumäärä 57 ja 3 liitesivua
Työn nimi Oivallinen opinnäytetyö		
Ohjaava(t) opettaja(t) Lea Leminaho, Regina Pesonen		
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Tirlittan- Talo tytöille, Auli Pietikäinen		
Tiivistelmä Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia mitä tyttötyökäsité pitää sisällään sekä tutkia Tirlittanin toimintaa Torniossa. Opinnäytetyössä oli myös tarkoitus selvittää miten Tirlittanin toimintaa voitaisiin kehittää. Opinnäytetyötä varten tehtiin teemahaastattelun ja ryhmähaastattelun avulla tutkimus, jossa haastateltiin Tirlittanin työntekijöitä sekä siellä käyviä nuoria. Opinnäytetyö käsittelee tyttötyötä ja sen keskeisiä käsitteitä. Tyttötyötä ajatellessa on tärkeää ottaa huomioon mm. sukupuolisensitiivisyys, sukupuoltenvälinen tasa-arvo, identiteetin rakentuminen sekä sosiaalinen vahvistaminen. Tyttötyötä tehdään usein myös monien eri tahojen kanssa yhteistyössä, voidaan siis sanoa, että tyttötyölle monialainen yhteistyö ja moniammatillisuus on yksiä sen toiminnan edellytyksiä. Tyttötyötä tehtäessä on syytä muistaa ottaa huomioon tyttönä olemisen kaikki muodot ja tukea jokaista tyttöä ja nuorta naista naiseksi tulemiseen sokkeloissa. Enää ei voida sanoa, että olisi olemassa jokin tiettyä naisenmallia tai että naiseus tarkoittaisi kaikille samaa asiaa. Näin ollen tyttötyötä tekevän täytyy muistaa tukea jokaista nuorta nuoren henkilökohtaisista lähtökohdista käsin. Opinnäytetyöstä voisi katsoa olevan hyötyä erityisesti sen tilaajalle Tirlittanille ja sen kanssa yhteistyössä toimiville tahoille, sillä työ sisältää keskeistä tietoa niin Tirlittanista kuin tyttötyöstäkin. Opinnäytetyötä voisi pitää eräänlaisena tietopakettina tyttötyöstä ja tyttöjentalo Tirlittanista.		
Asiasanat tyttötyö, sukupuolisensitiivisyys, sosiaalinen vahvistaminen		

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Maija Laine	Number of Pages 60
Title Chasing For The Womanhood	
Supervisor(s) Lea Leminaho, Regina Pesonen	
Subscriber and/or Mentor Tirlittan the house for the girls , Auli Pietikäinen	
Abstract With the help of the theme interview and the group interview there was made a study in which workers and young people were interviewed. The dissertation deals with girl work and its central concepts. When thinking of the girl work and its central concepts, it's important among other things to take the sex sensitivity, sex equality, basing of the identity and social strengthening into consideration. The girl work is often done also in cooperation with many separate quarters, so one can say that the working together with many fields and professions is one of the conditions for its operation. When doing girl work one must remember to take all the forms of being as a girl into consideration and to support the girl in all labyrinths to become a woman. One cannot say that a certain woman model exist or that the womanhood means the same matter for everybody. Under these circumstances every person doing the girl work must remember to support every young people by individual starting point. This dissertation contains central data of Tirlittan and girl work, so it should be very useful for Tirlittan and cooperation partners. It could be considered as a data package of girl work and girl house Tirlittan.	
Keywords girl work, sex sensitivity, social strengthening	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1 JOHDANTO	6
2 NUORISOTYÖ	7
2.1 Sosiaalinen nuorisotyö	8
2.1.1 Sosiaalipedagogiikka	10
2.2 Sosiaalinen vahvistaminen	13
2.3 Nuorten osallisuus	14
2.4 Nuorten kuuleminen	15
2.4.1 Voimaantuminen	16
3 TYTTÖTYÖ	18
3.1 Sukupuolisuus ja sukupuoli-identiteetti	19
3.1.1 Identiteetti ja etnisyys	19
3.1.2 Sukupuoli-identiteetti	20
3.2 Sukupuoltenvälinen tasa-arvo	21
3.3 Sukupuolisensitiivisyys	22
3.3.1 Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen työote	23
3.4 Esimerkkejä tyttötyöstä:	26
Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta	26
3.5 Tyttötutkimus	28
3.6 Tyttöjen talo	29
4 TUTKIMUKSEN KOHDE- TIRLITTAN	31
4.1 Monialainen yhteistyö	32
4.2 Aikaisemmat tutkimukset	34
4.2.1 Upea Minä - Tyttötyöprojekti (1998–2000)	34
4.2.3 Upea Tyttötyön verkosto –hanke (2011-2013)	35
4.2.4 ”Tyttöjen Talo on kuin avoin koti”- tutkimus	36
4.3 Tutkimuksen lähtökohdat	37
4.3.1 Teemahaastattelu	38
4.3.2 Ryhmähaastattelu	40
5 TULOKSET	41
5.1 Nuorten vastaukset	41
5.1.1 Tilat ja työntekijät	41
5.1.2 Nykyinen toiminta	42
5.1.3 Tulevaisuuden toiveet	43
5.1.4 Vapaa sana	44

5.2 Työntekijöiden vastaukset	45
5.2.1 Tirlittanin vahvuudet ja kehittämisen paikat	45
5.2.2 Mietteet tulevaisuudesta ja tulevaisuuden mahdollisuudet	46
5.2.3 Sosiaalisen vahvistamisen käsite ja näkyminen työssä	48
5.2.4 Tyttötyön käsite ja sen näkyminen työssä	49
5.2.5 Sukupuolisensitiivisyyden käsite ja sen näkyminen työssä	50
5.2.6 Työssä käytetyt menetelmät	51
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	52
LÄHTEET	54
LIITTEET	58

1 JOHDANTO

Valitsin opinnäytetyön aiheen oikeastaan sattumalta. Lehtorini ehdottivat Opinnäytetyön tekemistä Tyttöjen talo Tirlittaniin, sitä kautta kiinnostuin aiheesta.

Opinnäytetyössäni tutkin tyttötyötä ja sen mahdollisuuksia tyttöjen elämän tukijana sekä miten tyttötyötä voitaisiin kehittää. Erityisesti tutkin noin vuosi sitten perustetun Tyttöjen Talo Tirlittanin kehittymisen mahdollisuuksia. Työssä esittelen kohdennetun tyttötyön historiaa, kerron mitä tyttötyö on ja miten sitä voitaisiin kehittää Torniossa.

Työni painottuu tyttötyön määrittelemiseen ja sen esittelyyn. Tein myös teema-haastattelun avulla tutkimuksen Tyttöjen Talo Tirlittaniin. Haastattelujeni pohjalta tutkin, miten Tornion tyttötyötä voitaisiin kehittää eteenpäin ja mitä sekä nuoret itse että työntekijät haluaisivat talolla tulevaisuudessa tehdä ja millaisia toiveita ja odotuksia heillä on työn sisällöltä.

2 NUORISOTYÖ

Nuorten Laiturin sivuilla kuvataan nuorisotyötä seuraavasti:

Nuorisotyön tehtävä on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. (Nuorisolaki 2006, 1§; nuorisolaturi.fi 2012.)

Kunnan nuorisotyöhön ja -politiikkaan kuuluvat toimitilat, nuorten kasvatuksellinen ohjaus, harrastusmahdollisuudet, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, tieto- ja neuvontapalvelut sekä kulttuurinen, kansainvälinen, liikunnallinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta ja nuorten ympäristökasvatus. Tarvittaessa voidaan järjestää myös nuorten työpajapalveluita, etsivää nuorisotyötä sekä muita erilaisia paikkakuntakohtaisiin tarpeisiin ja olosuhteisiin sopivia toimintamuotoja.

(Nuorisolaki 2010, 7 §)

Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan monina monenlaisena yhteistyönä esim. yhteistyönä nuorisoyhdistysten, nuorten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.

(Nuorisolaki 2010, 7 §)

Nuorisotyön menetelmiä on olemassa monia ja näin ollen nuorisotyötä voidaan tehdä monissa erilaisissa paikoissa esim. kunnissa, järjestöissä ja seurakunnissa. Nuorisotyö voi olla mm. nuorisotilojen avointa toimintaa, leirejä, kerhoja, erityisnuorisotyötä, monikulttuurista nuorisotyötä, työpajoja tai vaikkapa tapahtumia. Nuorisotyö onkin osallisuuden ja vaikuttamisen edistämistä ja osallisuuskasvatusta ja se tukee nuorten ryhmien omaehtoista toimintaa. Nuorisotyön tehtävä on siis ohjata, tukea, opastaa ja neuvoa nuorta.

(Nuortenlaturi.fi 2012.)

Nuorisotutkimus on nuoriin (12–28-vuotiaat) kohdistuvaa monitieteellistä tutkimusta. Se kohdistuu pääasiallisesti nuorisotyötä sekä -politiikkaa palvelevaan tutkimukseen. Nuorisotutkimuksen osa-alueita ovat mm. nuorisokulttuurinen tutkimus, kulutustutkimus, etnisten suhteiden, syrjäyttämisen se nuorisotyön ja koulutuksen laadun tutkimus. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Soveltavaa nuorisotyötä, -toimintaa ja -politiikkaa tutkivaa tutkimusta tukee Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikkö. Nuorisoon liittyvää perustutkimusta tehdään korkeakouluissa, tutkimuslaitoksissa ja yliopistoissa. Nuorisotutkimus on organisoitu nuorisotutkimusverkoston kautta. Nuorisotutkimusverkosto on Nuorisotutkimusseuran osana toimiva tutkijayksikkö. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Suomessa monitieteistä nuorisotutkimusta edistää Nuorisotutkimusseura, joka on itsenäinen ja riippumaton nuorisotutkijoiden järjestö. Nuorisotutkimusseuran tehtävänä on kehittää korkeakoulujen, tutkimuslaitosten, nuorisotutkijoiden sekä nuorten kanssa työskentelevien ammattiryhmien välistä kansainvälistä sekä kansallista yhteistoimintaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

2.1 Sosiaalinen nuorisotyö

Sosiaalinen nuorisotyö on yksilöllistä ja pitkäjänteistä lasten ja nuorten tarpeista käsin rakentuvaa ennaltaehkäisevää ja korjaavaa moniammatillista työtä. Työssä pyritään tarttumaan nuorten elämään vaikuttaviin ajankohtaisiin ongelmiin. (Setlementtinuoret 2012.)

Työssä kehitetään ja käytetään nuorten myönteisiä voimavaroja tukevia ja etsiviä toimintatapoja. Toimintamallit valitaan ottaen huomioon nuoren tilanne ja toiveet sekä työlle asetetut tavoitteet. Työn kautta pyritään vahvistamaan ihmisten väliseen vuorovaikutukseen liittyviä taitoja. Se tapahtuu vuorovaikutuksessa toisten lasten, nuorten ja aikuisten kanssa toiminnallisia menetelmiä käyttäen. (Setlementtinuoret 2012.)

Työn yhtenä päämääränä on myös nuorten osallistaminen ja integrointi lähiympäristöön ja yhteiskuntaan. Sen lisäksi työn kautta pyritään vaikuttamaan yhteiskuntaan ja palvelujen kehittämiseen. Esimerkiksi Setlementtinuorten liiton projektit ovat keskittyneet nuorten ja lasten sosiaaliseen vahvistamiseen ja heidän kasvunsa tukemiseen. Setlementtiliitto on yksi sukupuolisensitiivisen nuorisotyön edelläkävijöistä. (Setlementtinuoret 2012.)

Setlementtityön peruspilarina on usko yhteisöllisyyden voimistavaan vaikutukseen. Setlementtiyössä pyritään kattamaan koko elämän kirjo. Työtä toteutetaan käytännössä tasavertaisuuden ja yhteisöllisyyden ihanteiden kautta. Setlementtityö luo mahdollisuuksia eheytymiseen, selviytymiseen ja virkistymiseen kaikille, nuorimmasta vanhimpaan asti. Setlementtiliitto kehittää kansalaistalo-toimintaa, yhteisöllisiä auttamismuotoja ja tuettua asumista. Liiton päämääränä on lisätä elämän rikkautta ja pärjäämisen mahdollisuuksia opintokerhojen, opistojen ja erityisoppilaitosten avulla. Liitto tukee kantasuomalaisia elämään monikulttuurisessa Suomessa ja uussuomalaisen kotiutumista. (Setlementti.fi 2012.)

Setlementtiliitto tarjoaa vaikeisiin elämäntilanteisiin kriisiapua, velkaneuvontaa, päihdekuntoutusta, Rikosuhripäivystyksen palveluita ja sovittelutoimintaa. Liitto toimii ammattilaisten ja vapaaehtoistyöntekijöiden yhteisvoimin. He toimivat paikallisista tarpeista käsin, ihmisten kanssa ja ihmisille niin maailmalla kuin Suomessaakin. (Setlementti 2012.)

Setlementtiliiton sosiaalisen nuorisotyön tarkoitus on luoda yhteistyötä kunnallisen sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimen, kouluviranomaisten ja koulujen sekä erilaisten järjestöjen kanssa. Kokonaisvaltaisella ja yksilöllisesti verkostomaisella työotteella ja moniammattillisella näkemyksellä pyritään tukemaan nuoria. (Setlementtinuoret 2012.)

2.1.1 Sosiaalipedagogiikka

Sosiaalipedagogiikka on käsitteenä vaikeasti määriteltävissä. Käsitteen tulkinnoista voidaan kuitenkin löytää yhteisiä nimittäjiä. Sosiaalipedagoginen toiminta ja ajattelu tapahtuvat aina erilaisten yhteiskunta-, ihmis-, moraali- ja tiedekäsitysten vaikutuspiirissä. (Hämäläinen & Kurki 1997,13.)

Sosiaalipedagogiikan käsitteen monimerkityksisyys johtuu siitä, että se määritellään usein monitasoiseksi. Joskus käsite nähdään yhteiskunnallisena liikkeenä, joka korostaa inhimillisyyden, yhteisöllisyyden ja henkisten arvojen pedagogisena esittämisenä yhteiskuntaelämässä ja joskus taas tieteellisen pedagogiikan yleisperiaatteeksi tai osa-alueeksi tai itsenäiseksi tieteelliseksi oppialaksi. Käsitteellä viitataan usein myös yhteiskunnan toimintajärjestelmään, jonka tehtävänä on sosiaalisten ongelmien lievittäminen ja ennaltaehkäisy pedagogisia keinoja käyttäen. (Hämäläinen & Kurki 1997,13.)

Sosiaalipedagogiikan käsite ei ole minkään tietyn poliittisen tai aatevirtauksen ideologia vaikka sosiaalipedagoginen toiminta pyrkiikin yhteiskunnallisiin uudistuksiin ja pyrkii yhteiskunnan perusrakenteiden muuttamiseen. Sosiaalipedagogiikan käsitteeseen usein liitetään yhteiskunnallisten epäkohtien pedagoginen kohtaaminen, huono-osaisten auttaminen sekä hyvinvoinnin, oikeudenmukaisuuden, yhteiskuntarauhan, yksilön vapauden ja yhteisvastuun edistäminen. Sosiaalipedagogiset teoriat kiinnittyvät usein sosiaalieettisiin tavoitteisiin ja periaatteisiin. (Hämäläinen & Kurki 1997,14.)

Sosiaalipedagogiseen toimintaan ja ajatteluun kuuluu sekä pyrkimys sosiaalisten ongelmien ilmenemismuotojen, vaikutusten ja synnyn pedagogisten strategioiden hahmottaminen ja pedagogisten osatekijöiden tunnistaminen. Näiden avulla pyritään lievittämään ja ehkäisemään niin yksilön elämässä kuin yhteiskunnallisellakin tasolla olevia ongelmia. Kun sosiaalisia ongelmia lievitettään pedagogisin strategiain sisältyy siihen usein ylisukupolvien näkökulma, jossa ongelmien ilmenemismuotoja, syntyä, vaikutuksia ja ratkaisemista tarkastellaan sukupolvien rajat ylittävästä näkökulmasta pitkällä aikavälillä. Tämä vahvistaakin perhekeskeistä suuntautumista pedagogisessa ajattelussa ja toiminnassa. Pitkän aikavälin strategioiden, ohjelmien toimintamallien lisäksi sosiaalipedagogiseen käsitteeseen kuuluu myös olennaisesti akuutteihin ongelmatilanteisiin soveltuvat toimintamallit. (Hämäläinen & Kurki 1997,14.)

Kun mietitään sanaa sosiaalipedagogiikka pitää huomata, että sosiaalinen on sanana vaikeammin määriteltävä, toisin kun pedagogiikka, joka tarkoittaa yleisesti kasvatustaitoa. Sana sosiaalinen voidaan määritellä kuitenkin ainakin kolmella päämerkityksellä:

- Sosiaalinen tarkoittaa ”yhteiskunnallista”. Tällöin sanalla voidaan tarkoittaa esim. yhteiskunnan sosiaalisia rakenteita eli yhteiskunnan rakenteellisten ryhmitysten eli työnjaon, alueen, rodun, uskonnon, kielen tai jonkin muun kulttuurisen ominaisuuden takia syntyneiden ryhmien kokonaisuutta.
- Sosiaalinen viittaa ihmistenväliseen vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyteen. Tässä yhteydessä voidaan esim. kuvata lapsen sosiaalista kehittymistä. Sillä tarkoitetaan lapsen vuorovaikutustaitojen ja yhteisöissä toimimisen kehittymistä eli toisen huomioon ottamista ja yhteistyön tekemisen taitoa.
- Sosiaalinen koskee ihmisten keskinäistä solidaarisuutta ja yhteiskunnan vähäosaisten auttamista. Kun tässä yhteydessä käytetään sanaa sosiaalinen, voidaan puhua esim. sosiaalisesta hädästä, sosiaalisesta mielenlaadusta tai sosiaalisesta auttamisesta. Sana sosiaalinen saa tuolloin arvosävytteisen merkityksen.

(Hämäläinen & Kurki 1997,14.)

Sosiaalipedagogiikka on yksilön sosiaalisen kasvatuksen oppia. Sosiaalisen kasvatuksen tehtävä on auttaa yksilöä muotoutumaan sosiaaliseksi olennoksi eli persoonaksi, joka yhteiskunnan toimivaksi jäseneksi kasvaminen on onnistunut hyvin. Sosiaalipedagogiikan näkökulmasta yhteiskuntaa sopeutumisella on arvoa kuitenkin vain silloin kun se mahdollistaa sekä yhteiskunnan että yksilön parhaan mahdollisen kehityksen, muutoksen parempaan ja oikeudenmukaisempaan suuntaan. Sopeutuminen on aina tällöin luovaa ja kehittyvää. Yksilön sopeutuminen sisältää siis aina vahvan muutoksen ilmapiiirin. (Hämäläinen & Kurki 1997,14.)

2.2 Sosiaalinen vahvistaminen

Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan nuorisolain 2. pykälän kolmannen momentin mukaan nuorille suunnattuja toimenpiteitä elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. (Nuorisolaki 2 §, 3. momentti.)

Sosiaalinen vahvistaminen on käsitteenä hyvin laaja ja siksi sitä onkin vaikeaa ja jopa tarpeetonta määritellä tarkasti. Tähän mennessä sosiaalista vahvistamista ja sen ulottuvuuksia on määritelty varsin vähän, eikä siitä ole olemassa oppikirjoja. Tosin vuonna 2011 Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisi aiheesta oppimateriaalin. Nuorisolain mukaan sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa varsin kokonaisvaltaista nuoren elämän tukemista ja sen tavoitteena on yksilön hyvinvoinnin lisääminen ja edistäminen. (Lundbom & Herranen 2011, 6.)

Sosiaalista vahvistamista voi tarvita jokainen jossakin elämänvaiheessa, sillä jokaiselle tulee tilanteissa joissa hän tarvitsee ohjausta, tukea ja neuvontaa. Sosiaalisen vahvistamisen ei tarvitse olla mikään suuritoimenpide vaan tärkeintä on, että apua on saatavalla semmoisella hetkellä kun sille on tarvetta. Sosiaalista vahvistamista voidaan tarkastella niin yksilön kuin ryhmänkin tasolta. Näistä lähtökohdista asiaa tarkastellessa voi huomata miten ne usein kulkevat käsi kädessä, sillä kun yksilö voi hyvin, hän jaksaa paremmin olla aktiivinen yhteisön jäsen. Yhteisöt voivat myös osaltaan olla sosiaalista vahvistamista edistäviä sosiaalisia kohtaamispaikkoja. (Lundbom & Herranen 2011, 6)

2.3 Nuorten osallisuus

Nuorisopolitiikan ja nuorisotyön yleisestä kehittämisestä vastuu on opetusministeriöllä. Valtion aluehallinnon viranomaisina toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset). Opetusministeriö ja ELY-keskukset hyväksyvät yhdessä aluehallinnon tulostavoitteet koskien nuorisotoimen toimintaa. Järjestöt, kunnat ja seurakunnat voivat tehdä yhteistyössä nuorisotyötä seudullisesti. (Nuorisolaki 2010, 3§).

Nuorisolain mukaan nuorille pitää järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisopolitiikkaa ja -työtä koskevien asioiden käsittelyyn. Tämän lisäksi nuoria on kuultava heitä itseään koskevissa asioissa. (Nuorisolaki 2010 8§)

Allianssin sivujen mukaan nuorten laaja-alainen osallisuus on tärkeä asia. Sen toiminnot pyrkivät kasvattamaan nuorten osallistumistietoutta ja lisäämään nuorten konkreettisia vaikuttamisen mahdollisuuksia niin paikallisella kuin alueellisellakin tasolla. Valtion sivusto on yksi esimerkki osallistumistietoisuuden kasvattamisesta. Kunnallisten peruspalveluiden arvioinnin kehittämishanke taas on esimerkki konkreettisten vaikuttamismahdollisuuksien kehittämisestä. Näiden lisäksi Allianssi pyrkii myös vaikuttamaan aikuisten asenteisiin, sillä nuorten osallisuus vaatii aikuisten toimintatapojen muutosta. Osallisuudella tarkoitetaan mahdollisuutta vaikuttaa itseään koskevien päätösten tekoon, itseään koskeviin asioihin sekä omaan lähiympäristöön. Osallisuus on nuoren perusoikeus. Nuorilla on oltava mahdollisuus päästä vaikuttamaan myös kaikille yhteisiin asioihin. (Allianssi 2012.)

Kaikille nuorille on tarjottava mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua. Väyliä näihin on mm. edustukselliset vaikuttamisväylät kuten esimerkiksi nuorisovaltuustot ja oppilaskunnat. Osallisuuden kautta nuorilla on mahdollisuus rakentaa yhteisöä, jossa he haluavat olla mukana ja, jossa he voivat vaikuttaa. Osallisuuden kautta nuorilla on mahdollisuus opetella kansalaisvaikuttamista. (Allianssi 2012.)

Osallisuus tuo mukanaan nuorille kokemuksen siitä, että he voivat vaikuttaa ja uskoa siihen, että vaikuttaminen on mahdollista myös tulevaisuudessa. Nuori kasvaa osallisuuteen, mutta osallisuuteen pitää myös kasvattaa. Kun nuoren on mahdollista ideoida ja toteuttaa itselle ja lähiyhteisölleen mielekkäitä asioita, hän samalla oppii vaikuttamaan isommissakin yhteisöissä. Osallisuus omalta osaltaan sitoo nuorta yhteiskuntaan, sillä nuorena opittu osallisuus seuraa nuorta aikuisuuteen asti. (Allianssi 2012.)

2.4 Nuorten kuuleminen

Vuonna 2006 voimaan tullut nuorisolaki (72/2006) velvoittaa kunnat järjestämään alle 18-vuotiaille mahdollisuuden osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuorisolaki velvoittaa, että lapsia ja nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. (Kohtaamo 2012.)

Suomen kunnista osassa on käytössä nuorten vaikuttamis- ja kuulemisjärjestelmiä. Niiden toimivuus tosin vaihtelee kuntakohtaisesti. Vasta käynnistynyt alle kouluikäisten kuulemiskäytäntöjen kehittäminen luo vielä kuitenkin haasteita. Ratkaisevaa lasten ja nuorten osallistumisessa on heidän aito kuulemisensa. Vaikuttamiskanavista merkittävimpiä on edelleen lapsi- ja nuorisojärjestöt. (Kohtaamo 2012.)

Vuosina 2007- 2011 toimineen Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman tavoitteena oli vuoden 2010 loppuun mennessä, että kaikissa kunnissa olisi aktiivisessa käytössä 5-17-vuotiaiden vaikuttamis- ja kuulemisjärjestelmä. Järjestelmän tulisi toimia lasten ja nuorten eri ikäkausien ja edellytysten mukaisesti. (Kohtaamo 2012.)

2.4.1 Voimaantuminen

Voimaantuminen on ihmisestä itsestään lähtevä prosessi. Se on samanaikaisesti henkilökohtainen ja yhteisöllinen (sosiaalinen) prosessi, eikä voimaa voi varsinaisesti antaa toiselle.” (Siitonen ja Robinsson, 2001; Lankinen 2011,11.)

Voimaantumisella tarkoitetaan prosessia ja tapahtumasarjaa, joka lähtee nuoresta itsestään. Kasvattaja ei voi pakottaa voimautumaan tai antaa nuorelle voimaa. Nuoren kannalta on tärkeää, että hän voi toimia olosuhteissa joissa hän voi tuntea omien voimavarojensa vapautuvan. (Siitonen, 1999; Lankinen 2011, 11.)

Voimaantuminen on yksilöllinen prosessi, yksi tarvitsee rohkaistumista omassa ilmaisussaan kun toinen taas joutuu raivaamaan sisäisiä kasvun esteitä ja kolmannen taas täytyy oppia tunnistamaan omia tarpeitaan. Voimaantuminen prosessina kuvaa laajaa hyvinvoinnin lisääntymistä henkilön itsensä sisäisessä todellisuudessa ja hänen lähiympäristössään. (Siitonen 1999; Lankinen 2011,11.)

Voimaantumista voidaan tukea hienovaraisilla toimenpiteillä. Nuoren voimaantumiseen vaikuttavat monet eri tekijät mm. muut ihmiset, sosiaaliset rakenteet ja olosuhteet. Voimaantuminen lähtee kuitenkin loppujen lopuksi ihmisestä itsestään. Voimaneidot materiaaleissa esiintyessään käsitteet, voimaantuminen ja oman voiman haltuun otto, tarkoittavat toimenpidettä joka edesauttaa ja mahdollistaa nuoren voimaantumista. (Siitonen 1999; Lankinen 2011,11.)

Tiedostava kasvattaja mahdollistaa vaikeidenkin tunteiden tarkastelun turvallisessa ympäristössä. Voimaantumista edesauttavia tekijöitä ovat luovuutta tukevat menetelmät, vertaisryhmässä toimiminen, ryhmää varten virittynyt tila ja kasvattajan oma tietoisuus. Kehuminen ja kannustaminen vahvistavat nuoren itsetuntoa ja onnistumisen kokemuksia. Vuorovaikutustilanteista saatu positiivinen palaute onkin tärkeää realististen päämäärien löytämisen kannalta. Tärkeää on molemminpuolinen luottamus, hyväksyntä, arvostus ja kunnioitus sekä vapaaehtoisuus. (Siitonen 1999 Lankinen 2011,11–12.)

Voimaantumista mahdollistavien olosuhteiden edistäminen on vaikeaa, sillä toisen ihmisen on lähes mahdotonta tietää, missä olosuhteissa itsemääräminen parhaiten onnistuu. Näin ollen voimaantumista tukevan kasvattajan on tärkeää tukea ja vaalia nuoren mahdollisuutta tehdä omia valintojaan, toteuttaa luovuuttaan, ruokkia uteliaisuuttaan ja mahdollistaa onnistumisen kokemukset. (Siitonen 1999; Lankinen 2011, 11–12.)

Pähkinäkuoressa voidaan sanoa, että voimaantunut ihminen on löytänyt voimavaransa, mutta sen ilmenemismuodot vaihtelevat paljonkin ihmisten välillä ja ovat hyvin yksilökohtaisia. Tästä johtuen onkin vaikea määritellä voimaantuneen ihmisen peruspiirteitä. (Siitonen 1999.) Voimaantuminen näkyy ihmisen sisäisenä kasvuna ja osallisuuden kokemisena. Voimaantunut ihminen tuntee omaavansa sisäisen suojakehän vaikka ulkoisesti kävisi kova myllerrys ihmisen elämässä. (Mahlakaarto 2010; Lankinen 2011,12.)

Yhtenä voimaantumisen monista ilmenemismuodoista voidaan pitää itsetunnon vahvistumista. Sen voi havaita esimerkiksi ryhmän vuorovaikutustilanteissa. Voimaantuneen ihmisen energia ei mene negatiivisten asioiden ajatteluun. Hän ei ajattele mitä muut mahtavat hänestä ajatella tai mitä hänen pitäisi olla. Hän voi siis keksittyä tilanteeseen, olla läsnä, kuunnella ja rohkaistua ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan. (Aho, 1997; Siitonen 1999 mukaan; Lankinen 2011,12.)

3 TYTTÖTYÖ

Tyttötyö on nuorisotyötä ja samalla naisiin kohdistuvaa työtä. Siinä huomioidaan kasvatustehtävä ja sukupuolen yhteiskunnallinen merkitys; tyttötyö on erityisesti tytöille suunnattua, heidän tarpeensa ja kehityksensä ominaispiirteet huomioivaa toimintaa. Tyttötyötä voidaan tehdä missä vain, missä tyttöjen erityiskysymykset nousevat esille ja vaativat pohdintaa ja puuttumista. (Nitovuori 2001, 9.)

Nitovuori toteaa, että tyttötyö on juuri erityisesti tytöille tarkoitettua, heidän kasvuaan tukevaa ja sukupuolen mukaan eriytettyä toimintaa. Perinteinen nuorisotyö on epätasa-arvoisesti suosinut erityisesti poikia. Nuorisotyö onkin lähtökohtaisesti ollut häiriökäyttäytyvien poikien hillitsemistä ja näin ollen tytöt ovat olleet vähemmistönä taloilla. Jos tytöt nähtäisiin vähemmistökulttuurin edustajina, olisi kyse rasismista, toimintaa uhkasi syytteen nostaminen. Näin ollen tyttötyön tavoite onkin ilmeinen. (Nitovuori 2001, 9.)

Tytöistä puhuttaessa on tärkeää muistaa heidän oikeutensa. Kaikissa maissa ei tyttöjen asema ole niin hyvä kuin Suomessa. Muualla maailmassa tytöt ovat erityisen alttiita hyväksikäytölle ja epäoikeudenmukaiselle kohtelulle. Tytöt kohtaavat syrjintää monilla elämän osa-alueilla, mutta erityisesti koulutuksessa ja terveyden huollossa. (Puhakainen Rosa 2004.)

Pekingin asiakirjassa vuonna 1995 huomioitiin erityisesti tyttöjen oikeuksien puutteellinen toteutuminen ja korostettiin, että tytöllä on oikeus nauttia oikeuksistaan ilman minkäänlaista syrjintää. (Puhakainen Rosa 2004.)

3.1 Sukupuolisuus ja sukupuoli-identiteetti

Artikkelissaan Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö Varpu Punnonen kertoo, että sukupuolella ja sukupuolta koskevilla käsityksillä on suuri merkitys ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Tytöille ja pojille sallitaan erilaisia asioita ja näin ollen sukupuolesta voi tulla este ihmisen kyvylle toteuttaa itseään. (Hoikkala & Sell 2007, 521.)

Yhteiskunnassamme on yleinen käsitys, että sukupuolia on kaksi; mies ja nainen. Nainen edustaa naisellisuutta (feminiinisyyttä) ja mies miehisyyttä (maskuliinisuutta). Niin naiselle kuin miehellekin annetaan tietyt sukupuolirooliodotukset, joita heidän oletetaan ja toivotaan noudattavan. Vain näin nainen on nainen ja mies on mies. (Pirkanmaan Seta Ry 2012.)

Pelkästään ulkoiset anatomiset elementit eivät yksin määrittele sukupuolta. Siihen vaikuttavat myös geneettiset (kromosomit) ja hormonaaliset (biologiset) tekijät. Tärkein määrittävä tekijä on henkilön oma kokemus omasta sukupuolestaan. Myös yhteisö ja yhteiskunta omalta osaltaan määrittelevät kumpaa sukupuolta on, sillä jo syntymän jälkeen ihminen määritellään joko mieheksi tai naiseksi, mutta sen paikkansapitävyys ei ole kuitenkaan varmaa. (Pirkanmaan Seta Ry 2012.)

3.1.1 Identiteetti ja etnisyys

Ihmisen identiteetin muodostumiseen vaikuttaa monet tekijät:

- siteet erilaisiin sosiaalisiin ja kulttuurisiin ryhmiin sekä hänen yksilölliset ominaisuutensa ja piirteensä
- sukupuoli, ikä, ihonväri (annetut ominaisuudet)
- ammatti ja koulutus (saavutetut ominaisuudet)
- omaksutut asiat esim. vuorovaikutus
- ihanne minä (asiat, jotka haluaa itseensä liittämään)
- itsetunto (voimantunne ja ihanne)
- samaistuminen

(Cantell 2000, 23- 24.)

Identiteetin tärkeitä kysymyksiä on se, tunteeo ihminen itsensä hyväksytyksi ja arvostetuksi. Tämän ajatuksen pohjalta voidaan ymmärtää erilaisia ihmisyyteen liittyviä ilmiöitä.(Cantell 2000, 24.)

Monet suomalaiset tuntevat itsensä hyvin suomalaisiksi ulkomailla ollessaan. Omat etniset, kansalliset ja kulttuuriset piirteet korostuvat ristiriitailanteita tai erilaisuutta kohdatessa. Suomalainen on Suomesta poistuessaan automaattisesti alttiimpi erilaisuudelle. Kotimaassa tätä erilaisuuden tunnetta tarjoavat enemmistön kannalta ajatellen vähemmistöihin kuuluvat ihmiset kuten mm. maahanmuuttajat. (Cantell 2000, 22.)

Etnisen identiteetin voi lyhyesti määritellä tunteeksi kuulumisesta tiettyyn etniseen ryhmään. Se ei kuitenkaan ole vain vähemmistöjen yksinoikeus vaan se kuuluu jokaiselle, se on osa ihmisen minuutta ja hyvinvointia. Ihmisen psyykkisen hyvinvoinnin kannalta etninen identiteetti on erittäin tärkeä asia. Ihminen tiedostaa oman etnisen ryhmänsä mitä enemmän hän on tekemisissä erilaisista etnisistä ryhmistä olevien ihmisten kanssa. (Cantell 2000, 24.)

3.1.2 Sukupuoli-identiteetti

Puhuttaessa sukupuoli-identiteetistä tarkoitetaan sillä yksilön sisäistä kokemusta ja tietoisuutta omasta sukupuolestaan. Sukupuoli-identiteetti voi olla vakaa tai epävakaa. Vakaaksi sukupuoli-identiteetiksi kutsutaan selkeää ja pysyvää sukupuoli-identiteettiä kun taas epävakaaksi kutsutaan epävarmaa tai vaihtelevaa sukupuoli-identiteettiä. Sukupuoli-identiteetti muodostuu useimmiten lapsuudessa. Sen muodostumisen vaikuttaa monitekijäisesti biologisen, anatomisen, psykologisen ja sosiaalisen sukupuolen mukaan. (Wikipedia 2012.)

Sukupuoli-identiteettiin lasketaan kuuluvaksi sukupuolirooli, joka sisältää yksilön käyttäytymisen ja toiminnan, jolla hän ilmaisee niin itselleen kuin muillekin olevansa joko mies, nainen tai jotain muuta. Sukupuolirooli on myös sidoksissa kulttuuriin ja aikakauteen sekä yhteisön asettamiin normeihin, joiden mukaan yksilön oletetaan käyttäytyvän. Myös seksuaalinen suuntautuminen kuuluu sukupuoli-identiteetin osa-alueisiin. (Wikipedia 2012.)

3.2 Sukupuoltenvälinen tasa-arvo

Kestävän taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edellytys on tasa-arvon edistäminen. Tasa-arvo on myös itseisarvo. Kaikessa Suomea kehitysyhteistyössä on tavoitteena, että otettaisiin huomioon hankkeiden vaikutus naisten asemaan. Hankkeiden tulisi myös pyrkiä parantamaan tasa-arvotilannetta. Näin ollen sukupuolten välinen tasa-arvo on läpileikkaavana tavoitteena kaikessa kehitysyhteistyössä. (Ulkoasiainministeriö 2012.)

Tasa-arvo edellyttää, että naisten ja tyttöjen näkemykset, kiinnostuksen kohteet ja tarpeet muokkaavat kehityssuunnitelmaa yhtä paljon kuin miesten ja poikienkin. Jokainen politiikka, strategia, ohjelma, hanke tai muu toiminta vaikuttaa naisiin ja miehiin eri tavalla. Miesten ja naisten yhtäläinen mahdollisuus osallistua taloudelliseen, sosiaaliseen ja poliittiseen toimintaan ja päätöksentekoon on olennaista tasa-arvon saavuttamiselle. (Ulkoasiainministeriö 2012.)

Vain sukupuolten välisen yhteistyön kautta on mahdollista saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo. Naisten ja tyttöjen lisääntyneet mahdollisuudet hyödyttävät koko yhteisöä. Sukupuolten välisen tasa-arvon toteutuminen edellyttää yhteistyötä, asenteiden, käyttäytymisen, roolien ja vastuiden muuttamiseksi niin työpaikalla, kotona, omassa yhteisössä kuin kansallisissa ja kansainvälisissä organisaatioissakin. Sukupuolten välinen tasa-arvo on siis meidän kaikkien yhteinen asia. Naisten aseman edistämiseen on kannustettava osallistumaan niin miehiä kuin naisiakin. (Ulkoasiainministeriö 2012.)

3.3 Sukupuolisensitiivisyys

Sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitetaan herkkyyttä huomioida sukupuolen vaikutukset nuoren kasvussa. Sukupuolisensitiivisessä tyttö- ja poikatyössä tunnistetaan erilaisia tyttönä ja poikana olemisen tapoja, niitä ei kuitenkaan uusita kyseenalaistamatta. Työotteessa pyritään avaamaan, purkamaan ja laajentamaan sukupuolirooleja sekä sukupuolittuneita käyttäytymismalleja. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä autetaan tyttöjä pohtimaan ja löytämään omannäköisensä naiseus monien erilaisten mallien ja vaihtoehtojen joukosta. Naiseuden käsite on moniulotteinen ja osin ristiriitainen, eikä ole olemassa yhtä ”oikeaa” naiseutta. Oman sukupuoli-identiteetin ja sukupuolisuuden pohtiminen on merkittävä asia nuorelle ja lapsella ja siksi tytöt tarvitsevat siinä tukea. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä painotetaan sitä, että tyttöjen kasvun kipeimmät asiat ovat pitkälti sidoksissa sukupuoleen. Sukupuolisensitiivisyys tyttötyössä merkitsee mm. naiseuden myönteisenä voimavarana esiin nostamista, tyttöjen välisten erojen ja tyttönä olemisen tapojen erilaisuuden huomioimista. (Suomen Setlementtiliitto 2012.) Sukupuolisensitiivisessä työssä on tavoitteena vahvistaa tyttöjen ja poikien sosiaalisia valmiuksia, elämänhallintataitoja ja heidän identiteettiään. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Työn edistäminen tapahtuu tyttöjen ja poikien tasavertaiseen vuorovaikutukseen perustuvissa ryhmissä. Ryhmissä on mahdollista löytää juuri itselle sopiva tapa olla tyttö tai poika ilman jyrkkää jakoa tytöille sopiviin ja pojille sopiviin tekemisen ja olemisen muotoihin. Sukupuolisensitiivisen työn tarkoitus on luoda tasa-arvoiset mahdollisuudet kaikille nuorille ja se että tunnistetaan ja arvioidaan kriittisesti sukupuolikäsityksiä ja – järjestystä. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

3.3.1 Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen työote

Kulttuurisensitiivinen nuorisotyön käsite on käyttökelpoisempi kuin monikulttuurinen nuorisotyö, sillä monikulttuurisuus johtaa helposti ajattelemaan, että ne jotka eivät ole syntyperältään suomalaisia olisivat kaikki samanlaisia ja yhtenäinen ryhmä. Heidän samanlaisuutensa määrittyy kuitenkin lähinnä heidän suhteessaan suomalaisuuteen, joka helposti jätetään määrittelemättä sillä sitä pidetään itsestäänselvyytenä. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Kulttuurisensitiivisyydellä tarkoitetaan herkkyyttä huomioda eri kulttuurien erityispiirteitä. Tyttötyön näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että monikulttuuriset tytöt eivät ole yhtenäinen ryhmä ja että kulttuuri ei ole pelkästään etnisyyttä vaan paljon muutakin. Kulttuuri on erilaisia olemisen tapoja, joita määrittelevät mm. erilaiset elämäntavat, nuorisokulttuurit, seksuaalinen suuntautuminen ja yhteiskunnallinen osallistuminen. Mahdollisesti näillä erilaisilla kulttuureilla on erittäin suuri rooli kun nuori muodostaa omaa identiteettiään. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Työntekijän oman kulttuurin arvojen ja normien tunnistaminen ja reflektointi sisältyy olennaisesti kulttuuri- ja sukupuolisensitiiviseen työotteeseen. Työote edellyttää työntekijältään oman ajattelun, sukupuolirooleihin ja muiden kulttuurien edustajiin liittyvien käsitysten tiedostamista sekä omien stereotyyppisten ajattelutapojen kriittistä tarkkailua. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Monikulttuurista tyttötyötä voidaan tehdä monissa erilaisissa sosiaalisen nuorisotyön asiayhteyksissä, mutta käytännön työ vaatii rakenteellisesti Tyttöjen Talon kaltaisen ympäristön, jossa on mahdollista tavoittaa monenlaisia tyttöjä. Koska tämän nuorisotyömallin keskiössä on tyttöjen ja nuorten naisten sukupuoli-identiteetti, ei sen toteutukseen sovi sekaryhmätyöskentely. Työmallin toteutuspaikkana tulisi olla matalakynnyksinen paikka, jonne pääsisi ilman ajanvarausta aikana joka nuorelle itselleen sopii. Kun kohtaamispaikalla on keskeinen sijainti ja kävijöillä tietty anonyymiyys, se tukee matalakynnyksisyyttä. Yksilöllisyys ja asiakaslähtöisyys ovat tärkeä osa toimivaa monikulttuurista tyttötyötä. (Väisänen 2010.)

Mallin tärkeä viitekehys on kulttuurisensitiivisyys. Työmenetelmien ja arvopohjassa valinnassa tulee ottaa huomioon kulttuurien erityispiirteet, kunnioittaa ja arvostaa niitä. Työn tekijän tulee avoimesti edustaa omaa kulttuuriaan ja näin ollen rikastuttaa kulttuurien välistä kanssakäymistä. Avaimet kulttuurisensitiiviseen työskentelyyn ovat avoin keskustelu, luottamus sekä opetettujen asioiden ja tapojen vertaileminen. (Väisänen 2010.)

Monikulttuurisuus on tärkeä osa Tyttöjen Talon toimintaa Helsingin Hakaniemessä. Jo sen perustamisesta, vuodesta 1999, lähtien monien kulttuurien läsnäoloa on pidetty Tyttöjen Talolla tärkeänä. Tyttöjen Talon arvot tukevat myös omalta osaltaan monikulttuurisuutta. Näitä arvoja ovat mm. tasa-arvo, moninaisuuden arvostaminen, yksilöllisyys, ainutkertaisuus ja yhteisöllisyys. (Laurent 2005, 5.)

Kulttuurien välisessä asiakastyössä on useita ongelmallisia piirteitä. (Sue ja Sue 1990,34) Vaikeuksia voi olla kielellisissä asioissa esim. jos työskennellään psykologisen auttamistyön parissa, koska verbaalinen sujuvuus ei ole parasta mahdollista, se voi olla esteenä vähemmistöjen kanssa työskennellessä. Näissä tilanteissa asioiden avoin jakaminen voi olla ristiriidassa asiakkaan elämäntilanteen vaatimusten ja opitun varovaisuuden kanssa. (Trux & Ihanus 1999,188.)

Maahanmuuttaja-asiakkaalla ja työntekijällä (esim. psykologilla) saattaa olla erilainen käsitys monistakin asioista. Näin ollen voi asiakkaan ja työntekijän omaksuma kulttuurisesti sävyttynyt kommunikaatiomalli olla niin erilainen, että se aiheuttaa ongelmia. Tästä esimerkkinä se, että esim. asiakas haluaa kunnioittaa psykologia puhumalla vähän ja psykologi taas odottaa asiakkaan puhuvan. (Trux & Ihanus 1999,188.)

Myös alhaisen sosioekonomisen (sosiaali-taloudellisen) taustan vaikutus voi näkyä siten, että asiakas on tottunut selviytymään vaikeissa olosuhteissa ja odottaa nopea asioihin puuttumista ja konkreettista apua, ei lapsuusajan miettimistä tai tulevaisuuden toiveiden läpikäymistä. Vastuunottaminen omasta elämästä ja sen suunnittelu saattavat tuntua järjettömiltä, kun asiakkaan elämänkokemus kertoo, ettei sellaiset suunnitelmat toteudu. (Trux & Ihanus 1999,188.)

3.4 Esimerkkejä tyttötyöstä:

Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta

Syksyllä 1998 osana tamperelaisen Setlementti Ahjolan toimintaa aloitettiin Isosiskotoiminta. Alussa toiminnalla ei ollut omia tiloja ja työntekijät olivat vapaaehtoisia. Tyttöjä saatiin kuitenkin mukavasti mukaan, joten toiminta lähti hyvin käyntiin. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Vuonna 2005 Tyttöjen Tuvalle tuli muutto uusiin, lähes 200 m²:n tiloihin. Aluksi Tyttöjen Tuvan aukiolot olivat lähinnä isosiskotoimintaa varten, mutta uusien isompien tilojen myötä toimintaa pystyttiin kehittämään tarpeiden mukaan. Nykyään toimintaan mukaan tuleville tytöille tarjotaan kaikkia tilan toimintoja: Tuparitoimintaa (yläkoululaiset voivat toimia Tuvan apuohjaajina), Isosiskotoimintaa, retkiä, kerhoja, leirejä ja teemapäiviä. Tyttöjen Tuvan koko toiminnassa oli syksyllä 2009 mukana 175 Pikkusiskoa (6-16v.tyttöä) ja 80 vapaaehtoista Isosiskoa/Tupaisosiskoa (vähintään 18v.). Pääasiallisena rahoittajana Tuvalle toimii RAY (Raha-automaatti Yhdistys), mutta myös Ahjola tukee toimintaa ja toiminta on saanut muitakin pienempiä avustuksia. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Toiminta ei ole leimaavaa sillä se on avointa kaikille. Toimintaan saa osallistua kaikki 6-16-vuotiaat tamperelaiset tytöt. Suunnilleen puolet tytöistä tulee mukaan jonkun yhteistyötahon esim. sosiaalitoimen, kuraattoreiden, opettajien tai terveydenhoitajien kautta. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Erityisesti Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminnan kohderyhmänä ovat erityistukea tarvitsevat 6-16-vuotiaat tytöt. Erityistukea voi tarvita monesta eri syystä. Aikaa ja huomiota voivat vaatia niin hiljaiset ja arat vetäytyjät kuin levottomat ja aggressiivisetkin tytöt. Mukan on myös kehitysvammaisia ja muista erityisopetusta kaipaavia tyttöjä. Ja oman haasteellisuutensa työhön tuovat maahanmuuttajatytöt, romanitytöt sekä kaksikieliset tytöt. Isosisko- ja Tyttöjen Tupatoiminta pyrkii parhaansa olemaan varhaisessa vaiheessa aloitettua ennaltaehkäisevää työtä. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Isosiskotoiminnan perustarkoituksena on kouluttaa Isosiskoja tueksi ja nuoremmille tytöille. Isosiskojen tulee olla 18 vuotta täyttäneitä, Isosiskokurssin käyneitä ja vapaaehtoistyöstä kiinnostuneita nuoria naisia. Pikkusisko taas voi olla kuka tahansa tamperelainen peruskoululainen tyttö. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Tyttöjen Tupa on auki kaksi päivää viikossa. Tuvalla voi käydä omien aikataulujensa mukaan sen aukioloaikoina. Tuvan ollessa auki on siellä aina useita aikuisia paikalla. Nuoret ja lapset tarvitsevat aikuisilta kohtaamisia, aikaa ja mahdollisuuksia. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

Tilan perustoiminta on ollut hyödyllistä (askartelu, pelaaminen, leipominen, leikkiminen, tee-hetket) ja se on kannustanut tyttöjä arjenhallinnassa. Turvallisuuden tunteen ja luottamuksellisen ilmapiirin edistäjinä on toiminut aikuisten läsnäolo ja saatavilla oleminen. Tämä puolestaan on mahdollistanut erilaisten tyttöjä askarruttavien asioiden käsittelemisen avoimesti ja syvällisesti. (Setlmenttinuorten liitto 2012.)

3.5 Tyttötutkimus

Tyttötutkimusverkoston sivujen mukaan tyttötutkimus on monitieteinen tutkimussuuntaus, jossa keskitytään eri-ikäisten tyttöjen tutkimukseen hyödyntämällä naistutkimuksen teoreettista tarkastelua. Tyttötutkimuksen voidaan katsoa alkaneen 1970-luvulla kun nais- ja nuorisotutkimus nivoutuivat yhteen. 1980-luvulta lähtien sen suosio lisääntyi Suomessa ja aluksi sitä tehtiin erityisesti sosiologian alalla. Tyttötutkimus liikkuukin nuorisotutkimuksen, lapsuudentutkimuksen ja naistutkimuksen rajapinnoilla. Vaikka tutkimusalat ovat lähellä toisiaan, on syytä tutkia tyttötutkimusta omana tutkimuskenttänä, joka on vakiintunut useilla humanistis-yhteiskuntatieteellisillä aloilla. (Tyttötutkimusverkosto 2011.)

Tyttöyden moninaisuuden tarkastelu on keskeisessä osassa nykyisissä tyttötutkimuksissa. Sen juuret ovat 1990-luvulla käydyssä keskustelussa naisten erilaisuudesta ja siitä miten se vaikuttaa naistutkimukseen. Keskustelussa kritiikki kohdistui aluksi länsimaisen feminismin valta-asemaan ja sen taipumukseen yleistää kolmannen maailman naiset alistetuiksi. Kritiikki alkoi korostaa erojen, kuten etnisyyden vaikutusta sukupuoli- ja naistutkimuksessa. (Mohanty 1999; 2007; Ojanen 2008, 3.)

Tämän kautta alettiin tarkastella muiden sosiaalista paikkaa määritteleviä ja eroja tuovia asioita kuten seksuaalisuus, ikä, luokan tai vammaisuuden vaikutusta sukupuolenmuotoutumiseen ja kasvuun. Sukupuoli siis tarkentuu erilaisuuksien kohtaamisissa ja risteymissä. (Lykke 2003; Ojanen 2008, 3.)

Tyttötutkimuksessa ensimmäisiä etnisyyttä analysoivia tutkimuksia on Heidi Safia Mirzan tutkimus vuodelta 1994, jossa hän tarkasteli mustaihoisten tyttöjen koulunkäyntiä koskevia stereotypioita keskittyen nimienomaan sukupuolen rakentumiseen suhteessa tytön etniseen taustaan. (Mirza 1994; Ojanen 2008, 3.)

Tyttöjen elämässä on monia erilaisia kulttuuriin liittyviä vaikuttimia, tyttöön ei pelkästään vaikuta koti ja ympäröivä yhteiskunnallinen ilmapiiri, vaan siihen vaikuttavat mm. ystävyys-suhteet ja paikalliset nuorisokulttuurin elementit. (Ojanen, Mulari & Aaltonen 2011, 250.)

3.6 Tyttöjen talo

Tyttöjen Taloilla tehtävä työ on sukupuolisensitiivistä sosiaalista nuorisotyötä. Tyttöjen Talojen tavoitteena on tukea tyttöjä ja nuoria naisia omannäköisiksi voimaantuneiksi naisiksi. Tyttöjen talo on siis avoin kaikille 12- 28-vuotialle naisille ja tytöille. Työ on settlementtityötä ja se perustuu settlementtiarvoihin. Näitä ovat mm. yksilön arvokas kohtaaminen, yhteisöllisyys, omien voimavarojen tukeminen ja erilaisuuden kunnioittaminen. (Suomen Settlementtiliitto 2012.)

Tyttöjen talo on Kalliolan Nuoret ry:n rekisteröimä tuotemerkki (Tyttöjen Talo®). Talojen henkilökunta koostuu ammatillisista ja vapaaehtoisista aikuisista naisista. Talot pyrkivät tavoittamaan vahvaa aikuisen tukea tarvitsevia tyttöjä ja tarjoamaan heille yhteisön, johon kuulua ja jossa he voivat viihtyä. Tilat ovat kodinomaisia ja viihtyisiä ja sillä halutaan viestittää tytöille, että he ovat tärkeitä ja erityisiä. Tyttöjen talon perustana toimii avoin toiminta, jolla tarkoitetaan mm. harrasteryhmiä ja Avointa kahvilaa. Avoimessa kahvilassa voi rennossa ilmanpiirissä ja aikuisten välittävässä seurassa joko jutella tai olla vain. Avoimen toiminnan kautta tytöillä on mahdollisuus päästä vuorovaikutteisiin tyttöryhmiin tai yksilötuen piiriin. (Suomen Settlementtiliitto 2012.)

Vuorovaikutteinen tyttöryhmä on ryhmä, jolla on tavoite ja johon valitaan jäsenet ennalta määritetyksi ajaksi. Ryhmällä on myös yhdessä sovittu päämäärä. Ryhmiä voidaan perustaa mm. ujoille ja sosiaalisesta jännittämisestä kärsiville, mielenterveys- ja päihdeongelmaisille tai vaikkapa avioero-perheiden tytöille. (Suomen Settlementtiliitto 2012.)

Voimaantumisen kannalta ryhmän antaman vertaistuen merkitys on suuri. Kuitenkin joissakin tilanteissa tarvitaan yksilötukea, joka tarpeen mukaan voi olla esim. keskusteluapua, tuen ja tukiverkoston kartoitusta tai ohjaamista voimakkaamman tuen piiriin. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Tyttöjen Talo-konseptiin kuuluu myös Nuoret Äidit- toiminta, Pop In - seksuaalineuvontavastaanotto, seksuaalinen väkivaltatyö sekä monikulttuurinen tyttötyö. Tyttöjen Talot pystyvät siis tarjoamaan monipuolista tukea yhdestä paikasta. Tyttöjen Talojen työhön kuuluu erilaisia työaloja kuten esimerkiksi Monikulttuurinen tyttötyö, Nuoret äidit-toiminta, seksuaalikasvatus ja -neuvonta sekä Seksuaalinen väkivaltatyö. Kaikki työaloja ei kuitenkaan löydy jokaiselta talolta, vaan talon toiminta määrittyy paikkakunnan nuorten tarpeiden mukaan. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Työtilat ovat syntyneet vastaamaan nuorten naisten ja tyttöjen tuen ja tiedon tarpeiden mukaan. Työaloja on kehitetty Tyttöjen taloilla kehittämishankkeilla joiden rahoitus on tullut suurimmaksi osaksi Ray:n avustuksista. Kehityshankkeiden loputtua useimmat toiminnot vakiintuvat osaksi Tyttöjen Talojen perustoimintaa. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

4 TUTKIMUKSEN KOHDE- TIRLITTAN

Torniossa toimii tytöille suunnattu talo mihin voi tulla 12- 25-vuotiaat tytöt ja nuoret naiset. Talo aloitti toimintansa lokakuussa 2010. Tirlittanissa vallitsee kodikas ja turvallinen ilmapiiri. Tirlittanissa tyttö saa olla oma itsensä. Sinne voi tulla yksin tai yhdessä ilojensa ja surujensa kanssa. Tirlittanissa voi osallistua yhteiseen toimintaan, olla omassa rauhassa tai jutella turvallisen aikuisen ihmisen kanssa joka kuuntelee aina luottamuksellisesti. (Tornion Nuorisotoimi & Lanuti 2012.)

Tirlittanin avoimen toiminnan iltoina laitetaan ruokaa, jutellaan, valokuvataan, harjoitetaan erilaisia kädentaitoja ja tehdään muutenkin luovia juttuja. Paikalle voidaan tyttöjen toiveiden mukaan kutsua myös erilaisia asiantuntijoita keskustelemaan nuoria kiinnostavista ja askarruttavista asioista. Tarpeiden ja toiveiden mukaan on myös mahdollista aloittaa erilaisia vertaistukiryhmiä esim. nuorille äideille. (Tornion Nuorisotoimi & Lanuti 2012.)

Tirlittanin toiminnan takana ovat yhteistyössä: Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen PaKaste-hanke, Tornion lapsi- ja perhetyö, Tornion kaupungin nuorisotoimi sekä Tornion seurakunta. (Pohjois-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskus, 2010)

4.1 Monialainen yhteistyö

Monien eri ammattilaistahojen välisestä yhteistyöstä käytetään kahta eri termiä, monialainen yhteistyö ja moniammatillinen yhteistyö. Näistä termeistä uudempi on monialainen yhteistyö.

Kunnassa on paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön yleistä suunnittelua ja toimeenpanon kehittämistä varten oltava nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat opetus-, terveys- ja sosiaali- ja nuorisotoimen sekä työ- ja poliisihallinnon edustajat. Verkostoon voi näiden lisäksi kuulua puolustushallinnon ja muiden viranomaisten edustajia. Verkosto toimii yhteistyössä nuorille suunnattuja palveluja tuottavien yhteisöjen kanssa. Kunnilla on myös mahdollisuus koota yhteisen verkoston. Verkoston tehtävänä ei ole käsitellä yksittäisen nuoren asioita. (Nuorisolaki 2010, 7 a §)

Jotta, nuorille suunnatut palvelut vaikuttaisivat ja toimisivat, on nuorten ohjaus- ja palveluverkoston tehtävinä seuraavat:

- 1) kerätä tietoja nuorten kasvu- ja elinoloista ja arvioida niiden perustella nuorten tilannetta paikallisen päätöksenteon ja suunnitelmien tueksi;
- 2) edesauttaa nuorille suunnattujen palvelujen vaikuttavuutta ja yhteensovittamista tavoitteenaan palvelujen laadukkuus, riittävyys ja saavutettavuus
- 3) suunnitella ja tehostaa yhteisiä toimintatapoja nuorten palveluihin ohjautumiseksi ja tarvittaessa palvelusta toiseen siirtymiseksi
- 4) edesauttaa nuorten palveluiden järjestämiseen liittyvän tietojen vaihdon on sujuvuutta suunnittelemalla yhteisiä menettelytapoja viranomaisten kesken.

(Nuorisolaki 2010, 7 a §)

Moniammattillinen yhteistyö on käsitteenä vaikeasti määriteltävissä ja sitä voidaan tarkastella monesta kulmasta. Suomenkielessä ei kuitenkaan ole olemassa käsitettä kuvaamaan moniammattillisen yhteistyön eri tasoja. Käytännössä käsitteinä ovat moniammattillinen yhteistyö ja moniammatillinen tiimityö, jotka pitävät sisällään niin moniammattillisen rinnakkain työskentelyn kuin roolirajoja rikkovat työskentelymallit. Kuitenkaan moniammatillista tiimityötä ja monitieteellistä osaamista ei tulisi sekoittaa keskenään. (Pohjolainen 2004; Kontio 2010)

Yleisesti ajateltuna suotuisana yhteistyön lähtökohtana voidaan pitää yhteistyökumppaneiden näkemistä positiivisessa valossa ja että, yhteistyökumppaneiden välinen kommunikaatio on rehellistä. (Kuusela & Metteri 1996, 101.)

Auli Ojuri määrittelee artikkelissaan organisaatiokulttuuria ja sitä ilmaisevien perusolettamusten merkitystä erilaisissa moniammatillisissa työryhmissä. Hän nostaa esille myös tällaisten tilanteiden tiedostamattomia perusolettamuksia. Perusoletukset ovat usein vakiintuneita, tiedostamattomia käsityksiä ja uskomuksia ihmisestä ja hänen suhteestaan ympäristöönsä. Kysymyksessä on ohjaavat oletukset, jotka kertovat ryhmän jäsenille kuinka ajatella, toimia ja havaita. Omia perusoletuksiaan voi tarkastella miettimällä, miksi jonkin asian teki ja vielä sen jälkeenkin miettimällä mitkä ovat omien tekemistensä perustelujen takana olevat perustelut. (Ojuri & Metteri 1996, 116.)

Perustelut rakentuvat tosiasia ja arvotiedosta. Tosiasiatiedolla tarkoitetaan sitä, miten hyödynnetään työssä ammatillista ja tieteellistä tietoa, kun taas arvotiedot ovat vastauksia kysymykseen: mitä työryhmä ja sen jäsenet haluavat ja pitävät toivottavan arjen työtilanteissa? (Kinnunen 1990,34; Ojuri & Metteri 1996, 117.)

Organisaatiokulttuurilla onkin suuri merkitys siihen, miten organisaatio toimii ja hoitaa tehtävänsä. Kun organisaatio tarjoaa henkilökohtaisia palveluja, on organisaatiokulttuurilla tärkeä osa asiakkaan ja häntä auttavan henkilöstön kannalta. (Ojuri & Metteri , 1996, s.117)

4.2 Aikaisemmat tutkimukset

Aiheesta on aiemminkin tehty tutkimuksia mm. Upea Minä, Tyttöjen talo-verkoston kehittämishanke, Tyttötyön tutkimus ja Tyttötyön verkosto- hanke.

4.2.1 Upea Minä - Tyttötyöprojekti (1998–2000)

Vuosina 1998–2000 pyöri tyttötyöprojekti nimeltä Upea Minä. Ensimmäinen Tyttöjen Talo perustettiin Upea Minä – projektin innoittamana Helsinkiin. Projekti käynnisti pysyvää, monimuotoista ja säännöllistä toimintaa tyttöryhmien avulla ympäri Suomea. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Upea Minä -projekti työsti ja nosti esiin monenlaisia näkökulmia. Niistä muutamia ovat:

- itsensä löytäminen ei ole aina helppoa, mutta se voi olla hauskaa ja haasteellista.
- useimmat tytöt ja nuoret naiset tarvitsevat itsensä löytämiseen muita
- perinteiset ja modernit naisen mallit tarjoavat nuorille naisille melko ristiriitaisen kasvualustan

(Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Upea Minä -projektissa huomattiin myös se, miten naiseksi voi kasvaa monella tavalla ja, että on monenlaisia tyttöjä ja naisia ja moninaisia naisia. Projektin aikana huomattiin, että tytöt voivat nykyään hyvin, mutta heidän ongelmansa ovat näkyvämpiä esim. syömishäiriöt ja päihteiden väärinkäyttö ovat lisääntyneet. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

4.2.2 Tyttöjen Talo -verkoston kehittämishanke(2008-2010)

Tyttöjen Talo®- verkoston kehittämishanke oli Setlementtinuorten liitto ry:n Tyttöjen Talojen® toiminnan tutkimus-, kehittämis- ja koordinoitiprojekti. Hanke keskittyi kehittämään Tyttöjen Talojen toimintaa koulutuksen ja tutkimuksen avulla sekä levittämään jo olemassa olevia hyviä työmenetelmiä ja edesauttamaan uusien työtapojen syntymistä. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Hankkeen tavoitteena oli myös valtakunnallinen sukupuolisensitiivisen tyttötyön tunnetuksi tekeminen sekä monikulttuurisen tyttötyön kysymysten edistäminen. Hanke jatkoi Setlementtinuorten liiton aiempien ”Upea minä”, ”Meikäpoika” ja ”Sinuksi” –projektien työtä sukupuolisensitiivisen nuorisotyön edistämiseksi. Hanketta rahoitti RAY. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

4.2.3 Upea Tyttötyön verkosto –hanke (2011-2013)

Setlementtiliiton hallinnoima ja RAY:n rahoittama tyttötyön kolmivuotinen verkostohanke levittää tyttötyön osaamista ja verkottaa tyttötyöntekijöitä alueellisesti ja valtakunnallisesti. Yli kymmenen vuotta on setlementtien piirissä kehitetty sukupuolisensitiivistä nuorisotyötä ja erityisesti tyttötyötä. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Hankkeen tavoitteena on kehittää uusia tyttötyön muotoja, jotka sopivat erilaisiin toimintaympäristöihin. Hankkeen avulla myös verkotetaan tyttötyön vanhoja ja uusia toimijoita ja kehitetään edelleen tyttötyön koulutusta. Konkreettisia tuotoksia hankkeen edetessä ovat uudistettu Upea Minä -koulutuskansio, nämä tyttötyöstä kiinnostuneille ammattilaisille ja vapaaehtoisille suunnatut nettisivut sekä raportti, joka nostaa esiin tyttöjen kasvun haasteita. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

Hanke levittää käytännön työssä kehitettyjä toimintamalleja esim. Tyttöjen Tupa ja Isosisko -toiminta, Tyttöjen Talo sekä Voimaneidot -malli. (Suomen Setlementtiliitto 2012.)

4.2.4 ”Tyttöjen Talo on kuin avoin koti”- tutkimus

Tutkimus julkaistiin 17.11.2009. Se tehtiin osana Tyttöjen Talo® -verkoston kehittämishanketta. Tyttöjen Talojen toimintaa ja vaikutusta sekä merkitystä tyttöjen ja nuorten naisten elämässä on tutkittu laadullisin menetelmin. Tutkimuksen tuloksena 17.11.2009 julkaistiin tutkimus ”Tyttöjen Talo on kuin avoin koti”. Tutkimuksen ovat tehneet Heli Eischer ja Jonna Tuppurainen. Kustantajana ja julkaisijana toimi Setlementtinuorten liitto. (Setlementtinuorten Liitto 2012.)

Tutkimus on kaksiosainen. Sen ensimmäisessä osassa tarkastellaan Tyttöjen Taloa yhteiskunnallisessa viitekehyksessä ja vastataan kysymyksiin: Millaisiin aikamme haasteisiin Tyttöjen Talo pystyy vastaamaan? Millaisen paikan se on kasvanut täyttämään nuorten palvelujen kentässä? Toisessa osassa tutkitaan laadullisen haastattelututkimuksen keinoin Tyttöjen Talolla tehtävän työn sisältöä ja se vastaa kysymyksiin: Miten Tyttöjen Talojen työ tukee tyttöjä? Millaisia merkityksiä tytöt antavat Talolle? (Setlementtinuorten Liitto 2012.)

Pelkästään yhteisöllisyydestä puhuminen ei riitä, vaan nuoret tarvitsevat tuekseen uudenlaisia luovia yhteisöjä tänä yksilöllisyyttä korostavana aikana. Tyttöjen tukemisessa on tärkeää kohdata jokainen tyttö ainutkertaisena ihmisenä ja huomioida hänen naiseksi kasvamisensa erityispiirteet. (Setlementtinuorten Liitto 2012.)

4.3 Tutkimuksen lähtökohdat

Tutkimuksen kohteena oli Trilittanin työntekijät ja aktiivisista nuorista koottu ryhmä. Tarkoituksenani oli tutkia millaisena haastateltavat näkevät Tirlittanin tähänastisen toiminnan ja tulevan toiminnan sekä ottaa selvää toiminnan vahvuuksista ja kehittämisen paikoista. Tarkoitus on siis selvittää mikä nykyisessä toiminnassa toimii ja missä on puutteita.

Tutkimuksen tekovaiheessa koin tarpeelliseksi tehdä työntekijöille ja nuorille hieman erilaisen haastattelun.

Nuorille tein ryhmähaastattelun siitä syystä, että heidän ikänsä huomioon ottaen ryhmähaastattelun kautta saisin todennäköisesti paremman kuvan nuorten mielipiteistä. En myöskään nähnyt tarpeelliseksi tehdä yksilöhaastattelua nuorille sillä, en usko että se palvelisi Tirlittania tulevaa toimintaa suunniteltaessa. Kollektiivinen mielipide palvelee tätä tarkoitusta mielestäni parhaiten. Valitsin seitsemän haastateltavaa nuorta aktiivisista talolla kävijöistä. Nuoret osallistuivat haastatteluun omasta vapaasta tahdostaan ja ohjaajien kannustuksesta. Työntekijöille tein yksilöhaastattelun sähköpostitse. Heistä vastasi vain kaksi, vaikka olin lähestynyt kaikkia neljää.

Nuorilta kysyin mitä he olivat mieltä Tirlittanin tiloista, työntekijöistä, tähänastisesta toiminnasta. Kysyin myös mitä he haluaisivat saada talolle tulevaisuudessa ja mitä he toivoisivat tulevalta toiminnalta. Kysyin nuorilta myös miten he haluaisivat kehittää Trilittanin tiloja viihtyisämmäksi. Haastattelun päätteeksi nuoret saivat vapaasti kertoa mitä heiltä oli jäänyt sanomatta tai mitä he haluaisivat vielä lisätä.

Työntekijöiltä kysyin mitkä ovat heidän mielestään Tirlittanin vahvuuksia ja kehittämisen paikkoja. Tarkoituksenani oli saada tietoa siitä, miten työntekijät näkevät toiminnan toimivuuden. Näiden kysymysten kautta heillä on mahdollista kehittää toimintaa entistä toimivammaksi ja samalla miettiä omaa työtään ja kehittää sitä edelleen.

Kysyin myös mikä heitä mietityttää eniten tulevaisuudessa ja mitkä ovat toiminnan tulevaisuuden mahdollisuudet. Kysymysten kautta oli tarkoitus selvittää miten työntekijät näkevät työnsä jatkuvuuden ja millaisena he näkevät talon toiminnan tulevaisuudessa ja millaisina he näkevät toiminnan tulevaisuuden mahdollisuudet.

Pyysin haastattelussani työntekijöitä määrittelemään tyttötyön, sukupuolisensitiivisen työn ja sosiaalisen vahvistamisen käsitteitä, jotta voisin verrata miten teoria ja käytännön tieto eroavat ja millaisia yhtäläisyyksiä niistä löydän. Tässä yhteydessä pyysin heitä myös kertomaan miten kyseiset käsitteet näkyvät heidän työssään. Pyysin myös työntekijöitä kertomaan mitä menetelmiä he käyttävät työssään.

4.3.1 Teemahaastattelu

Teemahaastattelulla tarkoitetaan puolistrukturoitua haastattelumenetelmää. Se pohjautuu Mertonin, Fiskin ja Kendalin(1956) julkaisemaan kirjaan *The Focused Interview*, jonka uusin painos ilmestyi vuonna 1990. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

Hirsjärvi ja Hurme nostavat kirjassaan esille *The Focused Interview*-kirjan kannan kohdennetusta haastattelusta. Kyseisessä kirjassa kuvataan mm. kohdennetun haastattelun ominaispiirteitä. Haastateltavat ovat yleensä kokeneet samat tilanteet ja haastattelun tekijä on perehtynyt tutkittavaan ilmiöön ja hän on sisällön- ja tilanneanalyysin perusteella päätenyt tiettyihin oletuksiin siitä, miten tilannetta määrittävät piirteet vaikuttavat haastateltaviin. Tämän jälkeen haastattelija tekee haastattelurungon ja lopuksi haastattelu suunnataan henkilön subjektiivisiin kokemuksiin, jotka haastattelija on ennalta analysoinut. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

Teemahaastatteluun päädytään yleensä silloin kun halutaan kohdentaa haastattelu tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan. Teemahaastattelu eroaa Mertonin, Finken ja Kendalin kohdennetusta haastattelusta hieman, sillä se ei edellytä tiettyä kokeellisesti aikaansaattua kokemusta. Tämän eron johdosta voidaan ajatella, että kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tunteita voidaan tutkia tällä menetelmällä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47.)

Teemahaastattelulla on se etu, ettei se sido haastattelua erityisesti kvalitatiiviseen tai kvantitatiiviseen, eikä myöskään ota kantaa haastattelukertojen määrään tai siihen miten ”syvälle” haastattelussa mennään. Sen sijaan nimi kertoo olennaisimman tiedon haastattelumenetelmästä eli sen, että haastattelun tuloksia pyritään tarkastelemaan yksityiskohtaisten kysymysten sijaan, tiettyjen teemojen valossa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48.)

Teemahaastattelu ottaa huomioon myös sen, että ihmisten tulkinnat ja käsitykset asioista ovat keskeisiä sekä sen, että merkitykset syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48.)

Teemahaastattelu on lähempänä strukturoimatonta haastattelua kuin strukturoitua, sillä ainoastaan teemat ja aihepiirit ovat jokaiselle haastateltavalle samat, kun taas strukturoidussa haastattelussa kysymykset ja jopa kysymysten asettelu ovat kaikille samat. Tämän vuoksi teemahaastattelua kutsutaan puolistrukturoiduksi haastatteluksi. Teemahaastattelusta puuttuu strukturoidulle lomakehaastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka muoto ja järjestys, mutta kuitenkin se ei ole täysin vapaa kuten syvähaastattelussa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 48.)

4.3.2 Ryhmähaastattelu

Ryhmähaastattelujen suosio on viime vuosina kasvanut, sillä se on hyvin käyttökelpoinen. Ryhmähaastattelun muotoja ovat parihaastattelu ja kohdennettu ryhmähaastattelu. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 61.)

Ryhmähaastattelua voidaan pitää keskusteluna, jonka tavoite on kohtalaisen vapaamuotoinen. Siinä osanottajat voivat suhteellisen vapaasti kommentoida, tehdä huomioita ja tuottaa monipuolista tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Ryhmähaastattelussa haastatteli ja kohdistaa kysymyksiä yleensä usealle eri haastatettavalle yhtä aikaa ja lisäksi esittää kysymyksiä myös yksittäisille henkilöille. Haastattelussa ei niinkään olla kiinnostuneita yksityisen ihmisen mielipiteistä vaan lähinnä kollektiivisesta näkemyksestä tutkittavaan ilmiöön. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 61.)

5 TULOKSET

5.1 Nuorten vastaukset

Nuorten haastattelun tein ryhmähaastatteluna ja muistiinpanojeni sekä nauhoitukseni pohjalta kokosin nuorten mielipiteiden tärkeimmät kohdat. Nuoret olivat kuitenkin hieman lyhytsanaisia aluksi, mutta lämpenivät ja rentoutuivat loppua kohden. Nuoret ovat iältään 13- ja 14-vuotiaita.

5.1.1 Tilat ja työntekijät

Nuoret pitävät Tirlittanin sisustuksesta ja tavaroiden määrä on heidän mukaansa pääosin riittävä, joskin pelejä saisi olla enemmän. Tilan koko on nuorten mielestä riittävä ottaen huomioon tämän hetkisten kävijöiden määrän, sillä nuoria ei vielä käy kovin paljon. Kävijöiden määrä on tyttöjen mukaan nykyisellään juuri sopiva. Tirlittanin sijainti on tyttöjen mielestä hyvä ja sinne on helppo tulla.

Uskon nuorten olevan suhteellisen vilpittömiä mielipiteissään, mutta pidän kuitenkin mahdollisena, ettei kaikki ehkä uskaltaneet ilmaista mielipidettään ryhmän paineen vuoksi, joten on mahdollista, että haastattelussa saamani kuva ei täysin vastaa todellisuutta.

Kysyessäni miten tytöt kokevat talon henkilökunnan, tytöt kertoivat, että työntekijöitä on helppo lähestyä ja heille voi puhua lähes mistä vain. Tytöt kokevat työntekijät siis turvallisina aikuisina. Kun kysyin keksiikö henkilökunta tarpeeksi tekemistä tytöille, vastaukset vaihtelivat laidasta laitaan. Osan mielestä ohjaajat keksivät liikaa, toisten mielestä taas liian vähän ja joidenkin mielestä aivan sopivasti tekemistä. Nuorten mukaan työntekijät ovat hyviä kannustajia ja roolimalleja.

Nuorten mielipide-erot johtuvat todennäköisesti heidän erilaisista luonteistaan ja siitä, millaisiin aikuisiin he ovat tottuneet. Tässä onkin tärkeää huomata, ettei pelkästään tytöille suunnattu toiminta riitä, vaan on syytä ottaa huomioon myös tyttöjen keskinäinen erilaisuus toimintaa suunniteltaessa. Tässä tapauksessa se tarkoittaa sitä, että tulisi huomioida, ettei kaikilla ole samanlaista tarvetta ohjatulle toiminnalle.

Mielestäni on myös tärkeää huomata, että toiminta on onnistunut luomaan tytöille turvallisen ympäristön olla tyttö ja hyvän mallin tyttönä ja naisena olemisesta. Uskon, että toiminnan toimivuuden kannalta on erityisen tärkeää, että työntekijöiden ja nuorten välillä vallitsee keskinäinen luottamus.

On kuitenkin huomioitava myös se, ettei vastausten antama tieto ole absoluuttinen totuus, vaan on mahdollista, että nuoret eivät ole uskaltaneet sanoa negatiivisia kommentteja työntekijöistä. Tämän uskon johtuvan siitä, että he tietävät minun olevan tekemisissä työntekijöiden kanssa.

5.1.2 Nykyinen toiminta

Tyttöjen mielestä omaehtoista toimintaa on heille tarpeeksi. He kertovat, että suurimman osan ajasta he saavat itse päättää mitä haluavat tehdä ja työntekijät vain valvovat heidän puuhiaan. Ohjattua toimintakin on heidän mukaansa suunnilleen sopivasti, mutta osa tytöistä oli sitä mieltä, ettei ohjatun toiminnan lisääminenkään olisi pahitteeksi.

Vastauksissa näkyy selkeä yhteys aikaisempaan kysymykseeni siitä, järjestävätkö työntekijät tarpeeksi ohjelmaa heille.

Mukavimpina tytöt pitivät mm. Yö-Tirlittania ja he odottavat myös innolla tulevaa Kuusamon elämyksellistä ja seikkailullista reissua. Siellä on tarkoitus mm. kiipeillä, harrastaa kävelyä lumikengillä ja yöpyä paikan päällä. Tytöt kertoivat myös, että he olivat pitäneet intialaisesta illasta.

Näiden vastausten perusteella uskon, että nuorten keskuudessa voisi olla kysyntää erityisesti erilaisista yön yli kestävästä leireistä ja tapahtumista. Tämän uskon johtuvan siitä, ettei pelkästään tytöille järjestetä vastaavaa toimintaa nuorisotoimen puolesta riittävästi. Tyttöjen talo- toiminta on erittäin tärkeää toimintaa, koska se voi täydentää muuta nuorisotyötä.

5.1.3 Tulevaisuuden toiveet

Kysyttäessä nuorilta, mitä he haluaisivat tulevaisuudessa Tirlittanissa tehdä, puheissa nousi esille halu tehdä enemmän retkiä ja yöpyä Tirlittanissa useammin. Tytöt kertovat myös tykänneensä teemailloista ja haluavansa niitä lisää. Osa tytöistä tosin ei ollut vielä käynyt yhdessäkään teemaillassa.

Tämänkin kysymyksen vastauksista löydän yhtäläisyyksiä edellisiin vastauksiin toiminnasta, josta tytöt ovat tähän mennessä eniten nauttineet. Näiden vastausten pohjalta onkin selvää, että toiminta on ollut onnistunutta ja että sen halutaan jatkuvan samankaltaisena, vain mukavimpia juttuja lisäten edelleen.

Tulevaisuudessa tytöt haluavat Tirlittanin toimintamahdollisuuksien parantamiseen mm. lisää pelejä, dvd-soittimen ja Wiin.

Nämä vastaukset eivät yllättäneet, sillä kyseiset laitteet kuuluvat olennaisena osana nykyajan nuorten elämään, ainakin kuulemani ja kokemani perustella. Joskin nämä hankintatoiveet, eivät mielestäni ole kovin realistisia, eikä välttämättä välttämättömiäkään. En usko niiden kovinkaan paljon parantavan tyttöjen oloja, joskin muutamia tyttöjä ehkä saataisiin houkuteltua niiden avulla käymään talolla.

5.1.4 Vapaa sana

Tämän viimeisen kysymyksen vastaukset antoivat yllättävän paljon lisää tietoa. Uskonkin, että tässä vaiheessa nuoret olivat rentoutuneet sen verran, että heille heräsi asioita mieleen, joista he halusivat vielä mainita.

Osa tytöistä kertoi pitävänsä enemmän nykyisestä tilasta kuin vanhasta, joka oli entinen asuinkaksio. Osan mielestä entinen tila oli kuitenkin mukavampi, koska siellä oli enemmän pieniä huoneita, joissa pystyi olemaan kavereiden kesken ja juttelemaan omia asioita muiden kuulematta. Osan mielestä nykyinen tila on siksi parempi, että tilaa on tytöille enemmän.

Mielestäni oli tärkeää saada tietoa myös aiemmista tiloista, missä Tirlittan oli toiminut, sillä, en ollut aiemmin kuullut mitään kyseisestä paikasta, enkä näin ollen voinut vertailla näitä kahta erilaista tilaa.

Yleisesti ottaen tytöt olivat pitäneet todella paljon tyttöjen talon toiminnasta. Tyttöjen puheissa nousi esille myös ennakkokäsitykset tyttöjen talosta. Tytöt kertoivat, että he olivat kuulleet negatiivisia kommentteja pelkästään tytöille tarkoitetusta tilasta. Osa tytöistä myös luuli ensin, että talolla oleminen olisi tylsää, mutta huomasi hyvin pian haluavansa alkaa käydä talolla säännöllisesti. Tyttöjen mielestä tyttöjen talolla on mukavampaa käydä kuin ns. normaalilla nuorisotalolla, jossa on poikia ja toiminta on suunnattu pääasiassa tyttöjen mielestä pojille. Tirlittanissa tytöt haluavat käydä, koska toiminta on suunnattu juuri tytöille.

Oli hienoa huomata, miten tyttöjen ennakkokäsitykset olivat muuttuneet sen jälkeen, kun he olivat käyneet talolla. Tytöt antoivat mielestäni vastauksillaan arvokasta tietoa siitä, millaisia käsityksiä nuorten keskuudessa tyttöjen talo-toiminnasta oli.

Vastauksista kävi ilmi, että nuorten ennakkokäsitykset paikasta eivät välttämättä olleet hyviä, mutta niistä huolimatta toiminta oli onnistunut tehtävässään luoda mielekästä ja mukavaa toimintaa juuri tytöille ja, että tytöt olivat ottaneet toimintamuodon omakseen.

5.2 Työntekijöiden vastaukset

Työntekijöistä vastasi kyselyyni vain kaksi. Toinen heistä on nuoriso-ohjaaja; tyttötyön ohjaaja, yhteisöpedagogi, joka on valmistunut Humanistisesta ammattikorkeakoulusta Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmasta ja on ollut lähes kaksi vuotta Tornion kaupungin nuorisotoimella töissä. Toinen heistä on kirkon nuorisotyönohjaaja ja hänellä on nuorisotoiminnan ohjaajan koulutus. Hän on ollut töissä Tornion seurakunnassa vuodesta 1991 lähtien.

Kyselyni tein sähköpostitse puolistrukturoitua kyselymenetelmää käyttäen eli annoin heille pääkysymyksen, jonka lisäksi muutaman suuntaa-antavan aihepiirin, joita toivoin heidän käsittelevän. Toinen haasteltavista ei valitettavasti ehtinyt perehtyä viimeisiin kysymyksiini työkiireidensä takia niin hyvin kun olisi halunnut.

5.2.1 Tirlittanin vahvuudet ja kehittämisen paikat

Vahvuuksia ovat hyvä tila keskeisellä paikalla, jo vakiintunut ydinkävijäporukka ja me työntekijät, tykkäämme tehdä työtä Tirlittanissa ja pidämme työtä tärkeänä.

(Seurakunnan nuorisotyöntekijä)

Nuorisotyöntekijä nuorisotoimelta kertoo, että Tirlittanin vahvuuksia ovat työntekijät, tilat, nuoret, laajat yhteistyöverkostot ja moniammatillinen yhteistyö.

Mielestäni molemmat työntekijät nostavat esiin tärkeitä asioita kuten mm. hyvän moniammatillisen yhteistyön, työn tärkeäksi kokemisen sekä laajat yhteistyöverkot. Nämä ovat mielestäni keskeisellä sijalla, jos ajattelemme tyttötyötä työntekijän näkökulmasta.

Kävijöitä olisi hyvä saada vielä jonkin verran enemmän. Kulku Tirlittaniin pitäisi saada näkyvämmäksi, uusien kävijöiden on joskus vaikea löytää tilaa. Ainakin seurakunnan puolesta tarvittaisiin toinen työntekijä, nyt toimintaa ei pystytäkään järjestämään niin säännöllisesti ja siinä laajuudessa kuin haluttaisiin. (Seurakunnan nuorisotyöntekijä)

Nuorisotoimen työntekijän mukaan yli 16-vuotiaiden tyttöjen ja nuorten naisten tavoittaminen on ollut haasteellista ja markkinointi jäänyt hänen mukaansa liian vähäiseksi. Mutta yli 12-vuotiaita nuoria on hän mukaansa ollut riittävästi. Tilat ovat hänen mielestään loistavat, sillä ne on remontoitu tarpeita vastaaviksi. Työntekijöiden määrä on myös hänen mukaansa riittävä, mutta suunnittelutuntien määrä saisi olla suurempi.

Mieleeni heräsi kysymys siitä mistä yli 16-vuotiaiden tyttöjen määrän vähäisyys voisi johtua. Mieleeni tuli, että on mahdollista, että heidän ikäisilleen löytyy mielekästä ja mukavaa toimintaa perusnuorisotyön piiristä ja tarvetta varsinaiselle tyttötyölle ei ole niin paljon. Voi kuitenkin olla mahdollista myös se, että esim. yli 20-vuotiaat tytöt eivät ehdi mukaan tai eivät edes tiedä kyseisen talon toiminnasta. Nuorisotoimen työntekijä mainitseekin liian vähäisen mainonnan olevan ainakin osasyylinen yli 16-vuotiaiden tyttöjen vähyyteen toiminnassa. Tässä näkisin itse Tirlittanille sopivan paikan kehittää toimintaansa entistä paremmaksi.

5.2.2 Mietteet tulevaisuudesta ja tulevaisuuden mahdollisuudet

Nuorisotoimen työntekijä uskoo, että toiminta jatkuu ja resurssitkin riittävät. Hän kuvaa tulevaisuuden näkymiä myös seuraavalla tavalla:

...resurssit puhuttavat aina, koska Tirlittanin toiminnan takaa suurilta osin hankeavustus, jota haetaan opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Toiminta varmasti jatkuu, mutta työntekijöiden palkkaus mietityttää: onko tarpeeksi työtunteja suunnitteluunkin?

Seurakunnan työntekijän mukaan rahan riittävyys on sellainen, asia joka tulevaisuudessa mietityttää. Toiminnan jatkuminen vaatii yhteistyötä. Mikäli kaupungin nuorisotoimi pystyy jatkamaan toimintaa, mahdollistaa se myös seurakunnan toiminnan jatkamisen.

Molemmat työntekijät kuvaavat ymmärrettävästi rahoituksen epävarmuutta, sillä toiminta on pitkälti hankerahoituksen varassa. Tämän uskon olevan nykyajan tyypillinen ongelma, eikä näin ollen ole sidoksissa juuri Tirlittanin toimintaan sinänsä.

Nuorisotoimen työntekijä kuvailee Tirlittanin tulevaa toimintaa seuraavasti:

...mitä toiminta voisi sisältää tulevaisuudessa: Mitä ikinä tyttöjen kanssa yhdessä kehittelemme. Tulemme myös tulevaisuudessakin panostamaan monikulttuuriseen työhön sekä nuorten äitien toimintaryhmään.

Molempien työntekijöiden mukaan tilan aktiivisimpia käyttäjiä voisivat olla tälläkin hetkellä vakituisesti käyvät 12–15-vuotiaat tytöt sekä monikulttuurisessa päivässä käyvät naiset ja heidän tyttärensä.

Uskon näiden tavoitteiden onnistuvan varmasti, sillä työntekijöiden hyvä työ on jo kartuttanut vakituista kävijäkuntaa ja heidän pitämisensä toiminnassa onkin mielestäni hyvin tärkeää.

Työntekijät kuvaavat toiveitaan oman työnkuvansa suhteen tulevaisuudessa seuraavasti:

...oma toimenkuvani on tällä hetkellä vastata Tornion tyttötyöstä: se sisältää toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja yhteistyökumppaneihin yhteydenpidon. Toivoisin saman jatkuvan. (nuorisotoimen työntekijä)

...Oman toimenkuvani toivon pysyvän suurin piirtein samanlaisena kuin nyt eli turvallinen kristitty, jonka kanssa voi olla, jutella, askarrella ja tehdä monenlaisia asioita... (seurakunnan työntekijä)

Molempien mielestä työnkuva on mieleinen, sillä molemmat työntekijät haluavat sen pysyvän jokseenkin samanlaisena. Uskon myös, että nuorten kannalta työntekijöiden tähänastinen työpanos on ollut hyvä. Koen, että jo löytyneiden hyvien työmallien säilyttäminen ja tarpeiden mukainen uudistaminen on tärkeää. Nuoret voitaisiin myös ottaa mukaan kehittämistyöhön ja kerätä heiltä säännöllisesti asiakaspalautetta.

Seurakunnan työntekijä uskookin, että tytöt itse alkavat yhä enemmän vaikuttaa toiminnan sisältöön. He vaikuttavat siihen mitä tehdään ja miten tehdään. Hän on kuitenkin huomannut, etteivät tytöt koulupäivän jälkeen kaipaa kovin paljon tekemistä, vaan lähinnä yhdessä oloa ja jutustelua.

Keskustelemme monista eri asioista, joskus hyvinkin syvällisesti. Toivon, että tytöt kokisivat Tirlittanin yhä enenevässä määrin paikaksi, jonne on turvallista tulla ja jossa on turvallista olla, ja jossa heitä kuunnellaan. (Seurakunnan työntekijä)

5.2.3 Sosiaalisen vahvistamisen käsite ja näkyminen työssä

Nuorisotoimen työntekijä kiteyttää sosiaalisen vahvistamisen mielestäni hyvin:

Sosiaalinen vahvistaminen on nuoren elämäntilanteen, minuuden sekä vahvuuksien kokonaisvaltaista tukemista, ennaltaehkäisevää työtä. Sosiaalista vahvistamista voidaan toteuttaa niin ryhmä- kuin yksilötoiminnassakin.

Nuorisotoimen työntekijän mukaan Tirlittanin toiminta on sosiaalista vahvistamista parhaimmillaan, sillä töitä tehdään isojen ja pienten ryhmien kanssa sekä välillä yksilöohjauksena. Hänen mukaansa ryhmän koko ja ikä, ryhmäläisten ikä sekä taustat vaikuttavat siihen, miten työtä lähdetään tekemään.

Tärkeänä lähtökohtana ajatellessa sosiaalista vahvistamista on huomata, sen henkilökohtaisuus. Toiminnan suunnittelussa tulee lähteä yksilön tarpeista ja muistaa, että syrjäytymisen kokemus on yksilöllinen asia.

Seurakunnan työntekijä määrittelee sosiaalisen vahvistamisen ja sen näkymisen työssään seuraavasti:

...sosiaalinen vahvistaminen on mielestäni kokonaisvaltainen juttu. Siinä vahvistetaan nuoren minäkuvaa, jotta hän oppii hyväksymään itsensä ainutlaatuisena yksilönä, jolloin hän pystyy ja rohkenee luoda sosiaalisia suhteita entistä helpommin. Nuorelle myös luodaan mahdollisuuksia liittyä erilaisiin sosiaalisiin ryhmiin järjestämällä erilaista toimintaa ja kertomalla eri mahdollisuuksista.

Molemmat kuvaavat mielestäni hyvin sosiaalisen vahvistamisen kokonaisvaltaisuutta ja sosiaalista näkökulmaa. Syrjäytyminen ei ole pelkästään yksilöstä itsestään lähtevä asia, vaan se vaikuttaa myös yksilön sosiaaliseen elämään.

5.2.4 Tyttötyön käsite ja sen näkyminen työssä

Tyttötyö on seurakunnan työntekijän mukaan työtä, jota tehdään tyttöjen parissa sekä kyseisen toiminnan suunnittelua ja pohjatyötä. Omassa työssään hän tekee tyttötyötä vain Tirlittanissa, muu työ on suunnattu molemmille sukupuolille. Hän sanoo myös huomanneensa, että tyttötyössä on oma mukava vivahteensa, toimintaa suunnitellaan vain tytöille ja siitä syystä toimintaa on erilaista suunnitella. Hän sanoo myös, että vaihtelun vuoksi on mukavaa suunnitella vain tyttöjen toimintaa.

Nuorisotoimen työntekijä kertoo tyttötyön olevan sukupuolisensitiivistä ja ennaltaehkäisevää nuorisotyötä, joka on tarkoitettu vain tytöille. Hänen mukaansa tyttötyö ottaa toiminnassaan huomioon tyttöjen sekä naiseksi kasvamisen erityispiirteet.

Molempien työntekijöiden vastauksissa mielestäni kiteytyi tyttötyö ja sen tekemisen muodot erittäin hyvin. Vastuksista päätellen he ovat tutustuneet hyvin oman työnsä peruskäsitteisiin.

Sukupuolisensitiivistä tyttötyötä nuorisotoimen työntekijä kuvaa seuraavasti:

Sukupuolisensitiivisessä tyttötyössä tuetaan tyttöjä pohtimaan ja löytämään omannäköinen naiseutensa moninaisten mallien ja vaihtoehtojen joukosta. Tyttötyö on myös sosiaalista vahvistamista parhaillaan.

Hänen mukaansa Tirlittanin toiminta on täysin puhtaasti sukupuolisensitiivistä sillä, pojilla ei ole toimintaan asiaa. Tirlittanin toiminta suunnitellaan täysin tyttöjen ideat, tarpeet ja toiveet huomioiden. Näiden asioiden pohjalta ohjaajat kokoavat toimintasuunnitelman. (nuorisotoimen työntekijä)

5.2.5 Sukupuolisensitiivisyyden käsite ja sen näkyminen työssä

Nuorisotoimen työntekijä kertoo sukupuolisensitiivisen työtteen näkyvän työssä juuri Tirlittanin toiminnan osalta ja kuvailee käsitettä seuraavasti:

Sukupuolisensitiivisyys merkitsee herkkyyttä huomioida sukupuolen erilaiset vaikutukset nuorten kasvamisessa. Sukupuolisensitiivisessä tyttö- ja poikatyössä tunnistetaan erilaisia tyttöä ja poikana olemisen tapoja, muttei uusinneta niitä kyseenalaistamatta. Työotteessa pyritään purkamaan, avaamaan ja laajentamaan sukupuolirooleja sekä sukupuolittuneita käyttäytymismalleja. (nuorisotoimen työntekijä)

Seurakunnan nuorisotyöntekijä ei ehtinyt valitettavasti ottaa asiasta selvää perusteellisesti, mutta hän kuvailee sukupuolisensitiivisyyttä seuraavasti:

Sukupuolisensitiivisyys on mielestäni sellaista, että työssä erityisesti otetaan huomioon jompikumpi sukupuoli, mietitään työn tavoitteita erityisesti sukupuoli huomioon ottaen. Tavallisestihan työssä ajattelee, että kohteena ovat esim. nuoret tai lapset, sukupuolisensitiivisessä työotteessa puolestaan ajatellaan, että kohteena ovat tytöt. (Seurakunnan työntekijä)

Työssään seurakunnan työntekijä kuvaa sukupuolisensitiivisyyden näkyvän siinä, että hän miettii, mitä juuri tytöt haluaisivat tehdä tai mikä juttu voisi olla hyvä juuri tytöille. Myöskään keskusteluissa ei hänen eikä tyttöjen tarvitse ottaa poikia huomioon. Näin ollen he voivat jutella eri tavalla avoimesti mm. murrosiän jutuista.

Sukupuolisensitiivisyydestä olivat molemmat työntekijät erittäin hyvin perillä ja heidän mielipiteensä olivatkin jokseenkin yksimielisiä. Sukupuolisensitiivisyys onkin tärkeää tyttötyötä ajatellen. Mitä muutakaan tyttötyö olisi kuin juuri sukupuolen huomioon ottavaa työtä.

5.2.6 Työssä käytetyt menetelmät

Työssäni käytän paljon osallistavia ja toiminnallisia menetelmiä, koen niiden olevan toimivimpia Tirlittanin kävijöitä ajatellen. Toiminnallisuus ja osallistaminen antavat myös onnistumisen kokemuksia sekä tilaa osallistujalle osallistua johonkin ilman paineita. (nuorisotoimen työntekijä)

Nuorisotoimen työntekijä kiteyttää mielestäni sosiaalipedagogiikka termin hyvin. Hänen mukaansa sosiaalipedagoginen ammatillinen toiminta tapahtuu yhteiskunnallisissa muutos- ja murrosvaiheissa. Tämä tarkoittaa hän mukaansa yksilöiden ja ryhmien sosiaalisten ja pedagogisten ongelmien yhteydessä annettavaa tukea tai rinnalla kulkemista sekä nuoren itsensä auttamiseen auttamista. Tavoitteena on siis integroida yksilöitä ja ryhmiä yhteiskuntaan, tukemalla ihmistä löytämään oma paikkansa yhteiskunnasta.

Tirlittanin toiminnassa lähdetään siitä, että kävijä kokee itsensä tervetulleeksi uuteen yhteisöön ja jää siihen. Kaikki tukea tarvitsevat saavat tukea Tirlittanista, mikäli asiat ovat ohjaajien oman osaamisen ulkopuolella, haetaan apua yhdessä joko yhteistyökumppaneista tai Tirlittanin toiminnan ulkopuolelta. Ketään ei jätetä yksin. (nuorisotoimen työntekijä)

Seurakunnan työntekijä pahoittelee, ettei hänellä ole aikaa palauttaa mieleen kaikkia menetelmäteorioita työkiireiden vuoksi. Hän kertoo kuitenkin keskustelewansa, leipovansa, laittavansa välipalaa, askartelewansa, leikkivänsä ja hiljentyvänsä hartauteen tyttöjen kanssa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tyttötyö on kokonaisuudessaan laaja käsite ja sen alle voidaan linkittää hyvin-kin erilaisia työtapoja ja muotoja. Tyttötyö on kuitenkin esisijaisesti sukupuolensensitiivistä työtä.

Tyttötyötä tehdään nykyään jo ympäri Suomea, vaikkakin ensimmäinen Tyttöjen Talo sijaitsee Helsingissä. Ja näin ei olekaan yllätys, että myös Torniossa on oma talo tytöille, Tirlittan.

Tirlittan oli opinnäytetyöni innoituksen lähde. Halusin tutkia Tirlittanin toimintaa ja sen kehittymismahdollisuuksia. Tutkimukseni osoittavat mielestäni hyvin sen, että siellä ollaan hyvin perillä tyttötyön tekemisestä ja sen keskeisistä osa-alueista ja termeistä.

Tirlittanin toiminta näyttää lähteneen todella hyvin liikkeelle ja siellä tehdään jo hyvin monipuolisia asioita, vaikka talo ei ole ollut olemassa kuin vasta alle kaksi vuotta. Talolla järjestetään teemailtoja, retkiä ja yöpymisiä. Nuorten vastausten perustella voin todeta, että tarjottu toiminta palvelee jo nykyisellään nuoria todella hyvin. Ainoana kehittämisen paikkana näen yli 16-vuotiaiden vähäisen innostuksena Tirlittania kohtaan.

Yli 16-vuotiaiden kiinnostuksen herättämiseksi olisi varmasti hyvin tärkeää käydä markkinoimassa taloa myös toisen asteen oppilaitoksissa ja tarjota heidän ikäluokalleen kiinnostavaa toimintaa. Olisi tärkeää löytää myös kanava, jonka kautta myös yli 20-vuotiaat nuoret naiset löytäisivät Tirlittanin.

Mainonnan lisääminen olisi erittäin tärkeää. Mainonnan kannalta olisi järkevää jalkautua kouluille ja oppilaitoksille kertomaan Tirlittanin toiminnasta. Tirlittan voisi järjestää myös kohdennettuja tapahtumia, joiden sisältö olisi suunnattu erityisesti yli 16-vuotiaille nuorille. Näitä tapahtumia pitäisi myös mainostaa jalkautumalla, julisteilla, facebook- mainoksilla sekä radiomainoksilla.

Tutkimuksessa ilmeni, että talon sijainti on hyvä, mutta sinne on vaikea löytää. Mielestäni olisi järkevää panostaa talon seinässä olevaan kylttiin, sillä se jää helposti huomaamatta ohi kulkiessa. Myös kulku Tirlittaniin on hieman vaikeasti löydettävissä.

Olen itse oppinut tyttötyöstä ja Tirlittanin toiminnasta opinnäytetyöprojektin aikana, enkä pidä ollenkaan mahdottomana työskentelemistä tyttöjen talolla. Opinnäytetyöprosessi vahvisti ennakkokäsityksiäni siitä, että tyttötyö on tarpeellinen ja hyvä työmuoto.

Mieleeni jäi ajatus siitä, että tyttöjen talon vastapainoksi voisi perustaa myös poikien talon. Olisi varmasti myös paljon halukkaita poikia tekemään vain pojille suunnattuja asioita. Toisaalta voi olla mahdollista, että jos tytöille ja pojille olisi omat talonsa, ei ns. normaalilla nuorisotalolla kävisi juuri ketään. Tyttöjen ja poikien talojen tulisi olla tiiviissä yhteistyössä niin keskenään kuin perusnuorisotyön kanssakin, jotta idea pojille tarkoitetusta talosta olisi mahdollinen.

LÄHTEET

Cantell, Matti (toim.) 2000, Monikulttuurisen nuorisotyön käsikirja, LK- Kirjat/ Lasten Keskus

Hirsjärvi Sirkka & Hurme Helena 2001, Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö, Yliopistopaino, Helsinki

Hämäläinen, Juha & Kurki, Leena, Sosiaalipedagogiikka, 1997, WSOY

Ihanus, Juhani (toim.), Kulttuuri ja psykologia, 1999, Yliopistopaino, Helsinki

Lankinen, Mari, Voimaneidot – Opas tyttöjen oman voiman haltuunoton ja aggression hallinnan tukemiseen, 2011, Tallinnan kirjapaino Oy

Laurent, Lina, Kuuntele minua! Nuorten naisten elämää monien kulttuurien Suomessa, Tyttöjen Talo, 2005, Kainuun sanomat, Kajaani

Lundbom Pia & Herranen Jatta (toim.) 2011, Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä, Bookwell Oy Jyväskylä

Metteri, Anna (toim.) , Moniammatillisuus ja Sosiaalityö, 1996, Oy Edita Ab, Helsinki

Nuorisotyötä on tehtävä, Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet, Hoikka-la Tommi & Sell Anna (toim.) 2007

Siitonen Juha 1999, Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Acta Universitatis Ouluensis, Series 37.

Siitonen, Juha & Robinson, Heljä (2001): Pohdintaa voimaantumisesta. Teoksessa: Järvisalo, L (toim.) Muutoksen kautta kasvuun. Kotilo ry:n julkaisuja.

Upea minä - tyttöprojekti, Tyttötyökansio, Nitovuori Liisa- Maria(toim.)2001, Otamedia Oy, Helsinki

Allianssi ry 2012, Nuorten osallisuus. Viitattu 16.2.2012.
<http://www.alli.fi/nuorten+osallisuus/>

Anne Väisänen 2012. Hyvä käytäntö. Viitattu 17.2.2012,
<http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/hyvakaytanto/kuvaus/?PracticeId=66902049-1cb5-4d10-b46e-44af58937014>

Kohtaamo 2012. Viitattu 19.2.2012.
<http://www.kohtaamo.net/?q=wiki/kuntavaikuttamisen-abc/nuorten-kuuleminen-kunnissa>

Lanuti 2012. Tirlittan- Talo tytöille Tornio. Viitattu 20.2.2012.
http://www.lanuti.fi/Suomeksi/Valitse_kunta!/Tornio/Tirlittan_-_Talo_tytoille.iw3

Kontio Mari 2010, Moniammatillinen yhteistyö, TUKEVA- hanke, Oulun seutu. Viitattu 13.2.2012. <http://www.ouka.fi/seutu/tukeva/Moniammatillinen-julkaisu.pdf>

Nuorisolaki 2006/72. Viitattu 10.4.2012.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Nuortenlaturi 2012. Viitattu 8.2.2012. <http://www.nuortenlaturi.fi/nuorisotyo>

Ojanen Karoliina 2008, Viitattu 20.2.2012.
http://www.elore.fi/arkisto/1_08/oja_b_1_08.pdf

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012. Viitattu 14.2.2012.
<http://www.minedu.fi/OPM/Nuoriso/nuorisotutkimus/?lang=fi>

Pirkanmaan Seta ry 2012. Sukupuolisuus, Tampere. Viitattu 19.2.2012.
<http://www.tresetta.fi/tietoa/sukupuolisuus>

Pohjois-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskus 2010. Viitattu 20.2.2012, <http://www.sosiaalikallega.fi/uutiset/tirlittan-talo-tytoille-torniossa>

Rosa Puhakkainen, 2004. Friidu- Tyttöjen ja naisten ihmisoikeudet, Kauhava. Viitattu 14.2.2012. <http://www.ihmisoikeudet.net/uploads/materiaali/friidu.pdf>

Setlementtinuorten liitto ry 2012. Viitattu 17.2.2012. <http://www.setlementtinuoret.fi/index.phtml?s=18>

Setlementtinuorten liitto ry 2012. Viitattu 17.2.2012. <http://www.setlementtinuoret.fi/index.phtml?s=36>

Setlementtinuorten liitto ry 2012. Viitattu 19.2.2012. http://www.setlementtinuoret.fi/?109_m=362&s=76,

Suomen Setlementtiliitto ry 2012. Viitattu 7.2.2012. <http://setlementti-fi.directo.fi/tyttoty/sukupuolisensitiivisyys/>

Setlementtinuorten liitto ry 2012. Viitattu 20.2.2012. <http://setlementti-fi.directo.fi/tyttoty/isosisko-ja-tyttojen-tupatoimint/>

Setlementtinuorten liitto ry 2012. Viitattu 7.2.2012. <http://setlementti-fi.directo.fi/tyttoty/tyttojen-talo/tyttojen-talo-konsepti/>

Setlementtinuorten liitto ry 2012. Viitattu 13.2.2012. <http://setlementti-fi.directo.fi/tyttoty/tyttojen-talo/tyoalat/>

Setlementtinuorten liitto ry 2012. Viitattu 7.2.2012. <http://setlementti-fi.directo.fi/tyttoty/sukupuolisensitiivisyys/projekteja/upea-mina/>

Setlementtinuorten liitto ry 2012. Viitattu 7.2.2012. <http://setlementti-fi.directo.fi/tyttoty/sukupuolisensitiivisyys/projekteja/tyttojen-talo-verkoston-kehittam/>

Siitonen Juha 1999, Voimaantumisteorian hahmottelua. Oulun opettajankoulutuslaitos, Oulun Yliopisto. Viitattu 13.2.2012.
<http://herkules.oulu.fi/isbn951425340X/isbn951425340X.pdf>

Suomen Setlementtiliitto 2012, Mitä setlementtityö on?, Helsinki. Viitattu 12.2.2012. <http://www.setlementti.fi/mita-on-setlementtityo/>

Taina Karman 2009, Sukupuolisensitiivistä työtä oppimaan- Kokemuksia Tampereen Tyttöjen Talon Sukupuolisensitiivisestä työstä, Tampere. Viitattu 13.2.2012.
http://www.setlementti.fi/@Bin/29563/Sukupuolisensitiivista_tyota_oppimaan.pdf

Ulkoasiainministeriö 2006. Sukupuolten välinen tasa-arvo ja naisten ja tyttöjen oikeudet. Viitattu 20.2.2012.
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeId=40180>

Wikipedia 2012. Sukupuoli-identiteetti. Viitattu 19.2.2012.
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Sukupuoli#Sukupuoli-identiteetti>

LIITTEET

Liite1

Liite 2

Liite 1

Ryhmähaastattelun runko (nuoret)

Tausta tiedot: Ikähaarukka(esim.12–15 vuotta)

1. Mitä mieltä olette Tirlittanin tiloista?
 - sisustus
 - tavarat (tv, pelit yms.)
 - koko
 - sijainti
2. Mitä mieltä olette Tirlittanin henkilökunnasta?
 - turvallisuus
 - lähestyttävyyys (helppoa, vaikeaa vai jotain muuta)
 - mukana oleminen(tekeekö ja keksiikö paljon tekemistä)
 - innostaminen
 - ovatko hyviä roolimalleja
3. Mitä mieltä olette tähänastisesta toiminnasta?
 - oma ehtoista toimintaa tarpeeksi vai liikaa
 - ohjattua toimintaa tarpeeksi vai liikaa
 - mukavimpia toimintoja (hengailu, kokkaaminen vai jokin muu?)
4. Mitä haluaisitte tulevaisuudessa tehdä Tirlittanissa?
 - lisää ohjattua toimintaa
 - retkiä
 - teemailtoja
 - jotain muuta
5. Mitä toivoisitte lisää Tirlittanin tiloihin?
 - sisustus (matot, tuolit, verhot, taulut)
 - laitteet ja tavarat (pelejä, jotain muuta?)
 - jotain muuta

6.Mitä muuta haluatte sanoa?

Liite 2

Haastattelu Tirlittanin toiminnasta

Taustatiedot: Työtehtävä, ammattinimike, koulutus, työnantaja, kauanko ollut töissä toimialalla

1. Mitkä ovat Tirlittanin toiminnan vahvuuksia?

- työntekijät
- tilat
- nuoret
- jotain muuta

2. Missä asioissa Tirlittanin toiminnalla on kehitettävää?

- onko ongelmia nuorten kävijöiden tulemisessa tilalle
- onko nuoria mielestäsi tarpeeksi
- vastaavatko tilat tarpeita
- onko henkilökuntaa tarpeeksi
- jotain muuta

3. Mikä mietityttää Tirlittanin tulevaisuudessa eniten tulevaisuudessa?

- uskotko toiminnan jatkuvan
- uskotko resurssien riittävän
- epäilyksesi toimintaan liittyen
- jotain muuta

4. Mitkä ovat Tirlittanin toiminnan tulevaisuuden mahdollisuuksia?

- mitä toiminta voisi sisältää tulevaisuudessa
- ketkä voisivat olla tilan aktiivisimpia käyttäjiä
- mitä itse haluaisit oman toimenkuvasi tulevaisuudessa sisältävän
- jotain muuta

5. Miten määrittelet sosiaalisen vahvistaminen? Miten se näkyy talon toiminnassa? Entä työssäsi?

6. Miten määrittelet tyttötyön? Miten se näkyy toiminnassa? Entä työssäsi?

7. Mitä menetelmiä käytät työssäsi (vrt. sosiaalipedagogiikka)?

8. Miten määrittelisit sukupuolisensitiivisen työtteen? Entä miten se näkyy työssäsi?